



DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Meld. St. 15

(2009–2010)

Melding til Stortinget

Samarbeidet i Organisasjonen for sikkerhet og
samarbeid i Europa (OSSE) i 2009





DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Meld. St. 15

(2009–2010)

Melding til Stortinget

Samarbeidet i Organisasjonen for sikkerhet og
samarbeid i Europa (OSSE) i 2009

Innhold

<p>1 Det politiske samarbeidet</p> <p>2 Freds- og demokratibyggning.....</p> <p>2.1 Vest-Balkan</p> <p>2.2 Ukraina, Moldova og Hviterussland .</p> <p>2.3 Sør-Kaukasus.....</p> <p>2.4 Sentral-Asia</p> <p>3 Samarbeid om demokrati og menneskerettigheter</p> <p>3.1 Valgobservasjon og valgstandarder ..</p> <p>3.2 Menneskehandel og seksuell utnyttelse av barn.....</p> <p>3.3 OSSEs Høykommissær for nasjonale minoriteter</p> <p>4 Økonomisk og miljømessig samarbeid</p> <p>5 Politisk-militært samarbeid</p> <p>5.1 Konvensjonell nedrustning</p> <p>5.2 CFE-avtalen.....</p> <p>5.3 Sikkerhetssektorreform</p> <p>5.4 Grensesikkerhet.....</p> <p>5.5 Bekjempelse av organisert kriminalitet</p> <p>5.6 Bekjempelse av terrorisme</p> <p>6 Partnersamarbeid</p> <p>Vedlegg</p> <p>1 Organisasjonskart: OSSE og dets institusjoner</p> <p>2 Beslutning nr. 1/09. Fremme av Korfu-prosessen</p> <p>3 Beslutning nr. 2/09. Ytterligere OSSE-innsats for å møte grenseoverskridende trusler og utfordringer knyttet til sikkerheten og stabiliteten.....</p> <p>4 Beslutning nr. 3/09. Ytterligere tiltak for å slutte opp om og fremme internasjonale bestemmelser mot terrorisme</p> <p>5 Beslutning nr. 4/09. Den fremtidige innretningen av den økonomiske og miljømessige dimensjon</p> <p>6 Beslutning nr. 5/09. Forvaltning av migrasjonsfeltet</p> <p>7 Beslutning nr. 6/09. Styrking av dialogen og samarbeidet om energisikkerheten i OSSE-området ..</p>	<p>5 8</p> <p>8</p> <p>8 9</p> <p>10</p> <p>11</p> <p>12 10</p> <p>11</p> <p>15</p> <p>15</p> <p>16</p> <p>16 13</p> <p>18</p> <p>19 15</p> <p>19</p> <p>20</p> <p>21 16</p> <p>21</p> <p>21 17</p> <p>22</p> <p>23 18</p> <p>24 19</p> <p>25</p> <p>20</p> <p>21</p> <p>26</p> <p>29</p> <p>31</p> <p>32 24</p> <p>34</p>	<p>Beslutning nr. 7/09. Kvinners deltakelse i det offentlige og politiske liv.....</p> <p>Beslutning nr. 8/09. Styrking av OSSEs innsats for å sikre varig integrering av roma og sinti</p> <p>Beslutning nr. 9/09. Kamp mot hatkriminalitet</p> <p>Beslutning nr. 10/09. OSSEs høynivåkonferanse om toleranse og ikke-diskriminering</p> <p>Beslutning nr. 11/09. Kontroll med reisedokumenter – ICAOs offentlig nøkkel-register</p> <p>Beslutning nr. 12/09. OSSEs formannskap i år 2012</p> <p>Beslutning nr. 13/09. Tildeling av status som samarbeidspartner til Australia</p> <p>Beslutning nr. 14/09. Tid og sted for det neste møtet i OSSEs ministerråd</p> <p>Beslutning nr. 15/09. Håndvåpen, lette våpen og lagret konvensjonell ammunisjon</p> <p>Beslutning nr. 16/09. Spørsmål som angår forum for sikkerhetssamarbeid</p> <p>Ministererklæring om OSSEs Korfu-prosess: Stadfeste – revurdere – fornye sikkerheten og samarbeidet fra Vancouver til Vladivostok.....</p> <p>Ministererklæring i anledning 65-årsdagen for avslutningen av annen verdenskrig</p> <p>Ministererklæring.....</p> <p>Ministererklæring i anledning 25-årsjubileet for vedtakelsen av konvensjonen mot tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.....</p> <p>Ministererklæring om ikke-spredning</p> <p>Norges innlegg ved Elisabeth Walaas, statssekretær i Utenriksdepartementet, på det 17. møtet i OSSEs ministerråd 1.–2. desember 2009 i Aten.....</p> <p>Det norske Stortingsvalget 14. september 2009 - Rapport fra OSSE/ODIHRs valgobservatører</p>	<p>36</p> <p>38</p> <p>40</p> <p>42</p> <p>43</p> <p>44</p> <p>45</p> <p>46</p> <p>47</p> <p>49</p> <p>51</p> <p>53</p> <p>55</p> <p>56</p> <p>57</p> <p>59</p> <p>61</p>
---	--	--	---



DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Meld. St. 15

(2009–2010)

Melding til Stortinget

Samarbeidet i Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) i 2009

*Tilråding fra Utenriksdepartementet av 30. april 2010,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Det politiske samarbeidet

Samarbeidet i OSSE har i 2009 vært preget av at organisasjonen igjen har vært forum for en bred europeisk sikkerhetsdialog. Denne dialogen ble lansert på et uformelt utenriksministermøte på Korfu i juni 2009 for å imøtekomme russisk ønske om å drøfte europeiske sikkerhetsspørsmål. Etter vedtak på ministermøtet i Aten i desember samme år, går dialogen i 2010 inn i en ny og mer operativ fase som kan munne ut i et toppmøte mot slutten av året. Det vil i så fall bli det første siden Istanbulmøtet under norsk formannskap i 1999.

I tiden frem mot OSSEs ministermøte i Aten i desember 2009 hadde man på russisk side brakt opp ønsket om en ny europeisk sikkerhetsarkitektur i ulike sammenhenger, men uten at dette var blitt konkretisert i særlig grad. Få dager før møtet i Aten sendte imidlertid president Medvedjev ut et konkret tekstforslag til en ny bindende sikkerhetsavtale til de andre stats- og regjeringssjefene. Forslaget omfatter en del allment anerkjente prinsipper, men inneholder også en rekke vanskelige elementer. OSSEs utenriksministre ble under ministermøtet i Helsingfors i desember 2008 enige om at OSSE er rett forum for videre dialog, at fokus må være på substans, ikke arkitektur, og at det ikke

må skilles mellom menneskelig og militær sikkerhet. Fra norsk side ble det presisert at dialog og samarbeid med Russland er viktig. Samtidig er det ikke aktuelt å svekke de etablerte institusjonene. Det er viktig å drøfte sikkerhetspolitiske spørsmål med Russland, både i OSSE og i NATO-Russlandrådet. For regjeringen har disse premissene hele tiden ligget til grunn for diskusjonen.

Kasakhstansk OSSE-formannskap i 2010 vil gi økt oppmerksomhet til situasjonen i Sentral-Asia og de asiatiske partnerlandene, herunder Afghanistan. Mottoet for det kasakhstanske formannskapet er fire T-er; *Trust, Tradition, Transparency og Tolerance*. Dette gjenspeiler behovet for å gjenreise gjensidig tillit medlemslandene imellom, ivareta OSSEs stolte tradisjoner, bidra til åpenhet og oppfordre til toleranse. Toleranse er samtidig utpekt som en hovedprioritet for formannskapet, og det vil bli avholdt en større konferanse om toleranse i Astana 29.-30. juni. Videre vil det bli en konferanse i København for å markere 20-årsjubileet for København-erklæringen (om menneskelig sikkerhet) som vil fokusere på demokrati og fundamentale menneskerettigheter.

Respekt for grunnleggende menneskerettigheter, demokratisk styresett og rettsstatens prinsipper, samt økonomisk og sosial utvikling er nødvendige forutsetninger for varig sikkerhet og stabilitet. Med sin brede tilnærming og deltakerkrets, med 56 deltakerland «fra Vancouver til Vladivostok», er OSSE fortsatt et viktig redskap for politisk dialog og samarbeid for å forebygge og håndtere konflikter i hele OSSE-området. Krigen mellom Russland og Georgia i 2008 var et tilbakeslag for politisk dialog og samarbeid i Europa. Samarbeidet mellom Russland og vestlige land er fortsatt vanskelig, men dialogen går noe bedre og atmosfæren er mindre preget av konfrontasjon.

OSSEs oppgaver som sikkerhetspolitisk aktør er langt fra uttømt. Organisasjonen har fremdeles gjort oppgaver på Vest-Balkan, og både Kaukasus, Sentral-Asia og land som Hviterussland, Moldova og Ukraina har utfordringer som kun kan møtes gjennom en bred innsats som omfatter både militær-politiske, økonomiske og menneskelige aspekter, herunder demokrati, godt styresett og respekt for menneskerettighetene.

OSSEs omfattende innsats for å fremme demokrati, godt styresett og menneskerettigheter i deltakerlandene iverksettes av de tre institusjonene - Kontoret for demokratiske institusjoner (ODIHR), Høykommissæren for nasjonale minoriteter og Representanten for mediefrihet. I tillegg kommer 18 feltkontor på Vest-Balkan, i Kaukasus, Øst-Europa og Sentral-Asia. Samlet legger disse beslag på den alt overveiende delen av organisasjonens ressurser.

OSSEs omfattende feltnærvær er organisasjonens fremste styrke. Ikke minst gjelder dette med hensyn til beskyttelse av menneskerettigheter og minoriteters rettigheter. Regjeringen beklager at OSSEs sendelag i Georgia i 2009 ble nødt til å innstille virksomheten da Russland ikke kunne godta en videreføring av sendelaget uten at det skjedde innenfor rammer som innebar en direkte eller indirekte anerkjennelse av utbrytterregionene Abkhasia og Sør-Ossetia. Norge støtter Georgias suverenitet og territorielle integritet og oppfordrer partene til å overholde våpenhvileavtalen av 12. august 2008 og tilleggsavtalen av 8. september samme år.

Sendelagene i Sentral-Asia er OSSEs ryggrad i regionen, og regjeringen vil arbeide for at mandatene forblir så robuste som mulig. Kasakhstan er Norges fremste partner i regionen, noe som ble synliggjort gjennom ambassadeåpningen i 2009. Som nærmeste naboland til Afghanistan og med norsk sendelagsleder vil det også være særlig grunn til å følge utviklingen i Tadsjikistan. Samtidig har utviklingen i Kirgisistan i april 2010 vist

behovet for oppmerksomhet også om dette landet. Regjeringen vil videreføre innsatsen for grensesikkerhet i Tadsjikistan, fortsatt støtte politireform og eventuelle andre reformprogrammer i Kirgisistan og bidra til det forsiktige reformarbeidet gjennom OSSE i Turkmenistan.

Utviklingen i Kosovo og det internasjonale samfunnets rolle står fortsatt sentralt for OSSE. OSSEs arbeid, ikke minst for å sikre minoritetenes rettigheter, blir videreført og utfyller den innsatsen EUs politi- og justisoperasjon (EULEX) gjør. Regjeringen vil fortsatt arbeide for et mindre og mer fokusert OSSE-nærvær i Kosovo.

Regjeringen ønsker at OSSEs betydelige engasjement i Serbia videreføres. Sendelagets hovedoppgave der er å støtte reformarbeidet, herunder politi- og sikkerhetssektorreform, fremme minoritets- og menneskerettigheter, bekjempe korrupsjon og organisert kriminalitet, samt bistå med kapasitetsbygging i domstolene slik at de kan gjennomføre krigsforbrytersaker i henhold til internasjonale standarder. Det er også fortsatt behov for et robust engasjement i Bosnia-Hercegovina der den politiske situasjonen fortsatt er vanskelig og uoversiktlig.

OSSE har fortsatt gjort arbeid i Øst-Europa (Moldova, Ukraina og særlig Hviterussland) og i Sør-Kaukasus, der organisasjonen rådgir og bistår landene med reformarbeidet for å sikre langsiktig sikkerhet og stabilitet og demokratiske reformer. Situasjonen varierer svært mellom de enkelte land. I Moldova har maktskiftet i 2009 beredt grunnen for en ny giv i reforminnsatsen, hvor også OSSE kan gi viktige bidrag. I Ukraina legger OSSE-kontorets mandat sterke begrensninger for hvilken rolle kontoret kan spille, men også der er det behov for en fortsatt OSSE-rolle. Hviterusslands erklærte ønske om å styrke samarbeidet med vestlige partnere må forutsettes å innebære større åpenhet for et samarbeid også med OSSE, selv om sendelaget i Minsk fortsatt arbeider under vanskelige vilkår. I Sør-Kaukasus er det Armenia og Aserbajdsjan som representerer de største utfordringene med hensyn til manglende etterlevelse av landenes forpliktelser som OSSE-medlemmer. Også i Georgia er det et klart behov for fortsatt bistand fra OSSE til reformarbeidet. Mangelen på lokalt OSSE-nærvær gjør imidlertid slik bistand mer krevende.

OSSE er involvert som forhandler og observatør i de uløste konfliktene om Transnistria i Moldova og Nagorno-Karabakh i Aserbajdsjan. Nøkkelen til en løsning i Transnistria ligger hos Russland. Det antas å være en forutsetning for at Russland skal bidra til en løsning at Moldova forplikter seg til

å avstå fra å knytte seg tettere til NATO. Dette har flere moldovske regjeringer allerede gitt klare signaler om. Når det gjelder Nagorno-Karabakh, er det positivt at de to presidentene i Armenia og Aserbajdsjan har møttes jevnlig det siste året. Regjeringen støtter formannskapetets bestrebelse på å skape fremgang i de uløste konfliktene. Samtidig vil Norge gjennom bilateral bistand støtte prosjekter som bidrar til fredsbygging og tillitsskapende tiltak mellom partene. Samarbeidet med norske frivillige organisasjoner, FN-organer, Europarådet og Høykommissæren for nasjonale minoriteter (HCNM) og sendelagene vil i så måte være viktig.

Det er en prioritert oppgave for regjeringen å arbeide for at OSSEs kontor for demokratiske institusjoner og menneskelige rettigheter (ODIHR) får ressurser til å støtte demokratisering og menneskerettigheter i deltakerlandene, og at kontorets uavhengighet blir sikret. OSSEs arbeid for å fremme frie og demokratiske valg står her sentralt. Regjeringen vil fortsatt arbeide for at OSSE styrker dialogen med det sivile samfunn og for at menneskerettighetsforsvarere i OSSEs deltakerland gis økt beskyttelse.

OSSE har gjennom årene gjort godt og nyttig arbeid med forvaltningen av viktige nedrustnings- og tillitsskapende avtaler, særlig Avtalen om konvensjonelle styrker i Europa av 1992 (CFE-avtalen), Wien-dokumentet av 1999 om tillitsbyggende tiltak og Avtalen om åpne luftrom av 2002. Disse avtalene har bidratt mye til avspenning og åpenhet i Europa. Russland «suspenderte» fra desember 2007 etterlevelse av sine operative forpliktelser etter CFE-avtalen. Det har heller ikke i 2009 vært bevegelse i forhandlingene. Ved inngangen til 2010 ble det satt i gang en diskusjon blant NATO-landene om hvordan man skal gå videre for å sikre at man har et fungerende avtaleverk også i fremtiden. Et kjernepunkt i så måte er hvordan man rettslig og politisk skal håndtere forholdet mellom Russland, Georgia og Moldova. Regjeringen vil gi dette arbeidet høy prioritet og vil samarbeide nært med øvrige allierte.

Etter regjeringens syn er det viktig at OSSE konsentrerer arbeidet om kjerneoppgavene. Der-

for bør OSSE fortsatt rette oppmerksomheten mot de utfordringer som etniske og regionale konflikter, organisert kriminalitet, handel med mennesker, våpen og narkotika og internasjonal terrorisme utgjør. Det er positivt at organisasjonen drøfter sammenhengen mellom klimaendringer, miljø og sikkerhet. Energisikkerhetsspørsmålet er også blitt løftet frem som et viktig felt i OSSE-regionen og er et område det kasakhstanske formannskapet ønsker å prioritere i 2010.

Multilateralt diplomati er avgjørende for å fremme norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk. Regjeringen er derfor opptatt av å styrke samarbeidet mellom OSSE, FN, EU, Europarådet og NATO og av å se Norges bilaterale engasjement i sammenheng med innsatsen i disse organisasjonene.

Norge har et bredt engasjement innen sikkerhetssektorreform både innenfor OSSE, NATO, FN og bilateralt. OSSE bidrar til politi- og justissektorreform i flere land og gjør en viktig innsats på dette området. Regjeringen vil videreføre støtten til dette arbeidet blant annet gjennom ytterligere støtte til grensesamarbeid i sentralasiatiske land. Norge finansierer også tre jurister fra styrkebrønnen tilknyttet sendelaget i Baku for å fremme justissektorreform.

For regjeringen er det viktig at OSSEs hovedprioriteringer og politiske vedtak følges opp med tilstrekkelige ressurser til gjennomføring. Budsjettet må reflektere organisasjonens faktiske behov og sette den i stand til å utføre sitt arbeid på en effektiv måte. Feltarbeidet bør etter norsk syn prioriteres. Det samme gjelder arbeidet med menneskerettigheter, bygging av rettsstaten og valgspørsmål, innsats på politisektoren inklusive grensekontroll, håndvåpen og destruksjon av ammunisjon, kampen mot menneskehandel og arbeidet for likestilling. Budsjettforhandlingene har i mange år vært vanskelige, og det har mer vært regelen enn unntaket at budsjettet først blir vedtatt langt ut i budsjettåret. For 2010 lyktes det imidlertid å nå enighet før det nye budsjettåret tok til. Budsjettvedtaket innebærer en reduksjon på 5 prosent i forhold til 2009-budsjettet. Reduksjonen kan i all hovedsak tilskrives nedleggelsen av sendelaget i Georgia.

2 Freds- og demokratibyggning

OSSE har en omfattende feltaktivitet. Gjennom 18 såkalte sendelag støtter organisasjonen demokratisk utvikling, menneskerettigheter og rettstatens prinsipper i land på Vest-Balkan, i Ukraina, Moldova og Hviterussland, i Sør-Kaukasus og Sentral-Asia.

2.1 Vest-Balkan

Vest-Balkan er fremdeles OSSEs største operasjonsområde. Arbeidet er innrettet mot demokrati- og institusjonsbygging, flyktningretur, overvåking av og hjelp til gjennomføring av demokratiske valg, utvikling av massemedier, fremme av rettsstaten og menneskerettigheter og støtte til forsoning mellom befolkningsgrupper. OSSEs rolle blir høyt verdsatt av vertslandene, som ser organisasjonens innsats som en viktig hjelp i deres egne reformbestrebelse og arbeid for euroatlantisk integrasjon. OSSEs bistand til landene på Vest-Balkan har i betydelig grad bidratt til å forberede landene på EU- og NATO-medlemskap. Det er et tett samarbeid med FN, EU og NATO i regionen.

OSSE-sendelagene har gradvis kunnet fase ut enkelte av sine opprinnelige oppgaver da en del av mandatene er blitt oppfylt og nasjonale myndigheter og lokale aktører har overtatt ansvaret. Dette har skjedd parallelt med at EU har trappet opp sin innsats i regionen. Kroatias medlemskapsforhandlinger med EU har pågått i flere år og er nå inne i sin slutfase. Tidspunktet for oppstart av forhandlingene med Makedonia har rykket nærmere, selv om striden med Hellas om navnespørsmålet fortsatt er en stor usikkerhetsfaktor. Også EUs forhold til Serbia er i rask bedring, noe den serbiske medlemskapsøknaden fra desember 2009 vitner om. Albania og Montenegro søkte også om EU-medlemskap og for Albanias vedkommende trådte Stabiliserings- og assosieringsavtalen i kraft i april 2009. EUs beslutning i november 2009 om å innføre visumfrihet til Schengen-området for serbiske, makedonske og montenegrinske borgere er et tydelig eksempel på den tilnærming som har funnet sted. Forhåpentligvis vil borgere fra Albania og Bosnia-Hercegovina også bli omfattet av dette i

løpet av 2010. Det er i alle land et tett samarbeid mellom sendelagene og EUs representasjon. NATO-medlemskap for Albania og Kroatia i 2009 - samt for Makedonia når navnespørsmålet blir løst - er et tydelig uttrykk for den fremgang som har funnet sted.

Fortsatt er OSSEs sendelag i *Kosovo* organisasjonens største feltoperasjon. Etter uavhengigheten i 2008 videreføres deler av OSSEs arbeid, ikke minst for å sikre minoritetenes rettigheter, og dette arbeidet utfyller den innsatsen EUs politi- og justisoperasjon (EULEX) gjør. Sendelaget er imidlertid for stort i forhold oppgavene og spiller for tiden en nokså marginal rolle blant de internasjonale aktørene i Kosovo. Det er igangsatt et nødvendig arbeid med å redusere omfanget av sendelagets virksomhet, og under forhandlingene om OSSEs budsjett for 2010 ble deltakerlandene enige om å redusere sendelagets aktiviteter med vel 10 prosent. Samtidig kom arbeidet med minoritetsspørsmål relativt sett styrket ut. Regjeringen støtter et mindre og mer fokusert OSSE-nærvær i Kosovo hvor aktivitetene i høyere grad rettes inn mot minoritetenes situasjon. På denne måten vil OSSE kunne spille en viktig komplementær rolle til EULEX.

Den politiske situasjonen i *Bosnia-Hercegovina* er fortsatt vanskelig og uoversiktlig. Mens alle erkjenner behovet for en ny grunnlov eller omfattende grunnlovsendringer, står lederne for de tre befolkningsgruppene (bosnjaker, serbere og kroater) svært langt fra hverandre i synet på hvorvidt Bosnia-Hercegovina bør være en enhetsstat eller en løs føderasjon med tilnærmet de facto selvstyre for to (eventuelt tre) entiteter. Et initiativ fra EU og USA i 2009 for å få til konstitusjonelle endringer (den såkalte Butmir-prosessen) førte ikke fram. Den politiske situasjonen har påvirket sendelagets arbeid, særlig innen områder som utdanning, beskyttelse av menneskerettighetene og demokratibyggning. Skolevesenet er en særlig utfordring fordi det bidrar til å opprettholde etniske skillelinjer. Det er derfor en prioritert oppgave for sendelaget å arbeide for at skolen blir en forenende og ikke splittende kraft i det bosniske samfunnet. Arbeidet har hittil gitt få resultater. OSSE ga også i

2009 betydelig hjelp til oppbyggingen av rettsstaten og uavhengige domstoler. Dette vil fortsette i 2010. Overvåkning av domstolenes behandling av krigsforbrytersaker, inklusive saker som er overført fra Det internasjonale straffetribunalet for Jugoslavia (ICTY) i Haag, var også i 2009 en sentral oppgave for sendelaget. Rettsforfølgelse av krigsforbrytere er svært viktig for det nasjonale forsoningsarbeidet. Retur av flyktninger og internt fordrevne har fortsatt høy prioritet hos sendelaget. Løsning av utestående eiendomsrettstvister og tilbakeføring av privat eiendom er avgjørende for gjenoppbygging og økonomisk og sosial fremgang og støttes av OSSE-nærværet i Bosnia-Hercegovina. Arbeidet er imidlertid vanskelig og møter ofte politiske, rettslige og administrative hindringer.

Reformarbeidet i *Serbia* er nært knyttet til forventningene om rask europeisk integrasjon. Den klare pro-europeiske kursen som landet har slått inn på etter regjeringsskiftet i 2008, ble forsterket i 2009 ved at Serbia søkte om EU-medlemskap i desember. Kosovos løsrivelse fra Serbia og de fleste EU- og NATO-lands, herunder Norges, anerkjennelse av landet, stiller fortsatt serbiske myndigheter overfor vanskelige avveininger. Serbia fører en høyprofilert internasjonal kampanje for å reversere Kosovos uavhengighet, samtidig som landet ønsker en rask EU-integrasjon. Sendelagets hovedoppgave er å støtte reformarbeidet, herunder fremme minoritets- og menneskerettigheter, bekjempe korrupsjon og organisert kriminalitet, samt kapasitetsbygging i domstolene slik at de kan gjennomføre krigsforbrytersaker i henhold til internasjonale standarder. Således har sendelaget stått sentralt i etableringen av en krigsforbryterdomstol og har siden 2003 overvåket krigsforbrytersaker som føres i nasjonale domstoler. Sendelaget overvåker i tillegg saker som er oversendt fra ICTY. Sendelaget har også bidratt til å styrke det regionale samarbeidet om krigsforbrytersaker.

Andre oppgaver er støtte til videre reform og utdanning innen rettsvesenet, herunder bekjempelse av organisert kriminalitet og korrupsjon. Sendelaget har det samordnende ansvaret for politireform og tilbyr støtte til myndighetene på dette området. Reform av politiet har også stått svært sentralt i arbeidet for å bedre forholdet mellom de etniske gruppene og bidra til stabilitet i landet. Serbia er det største flyktninglandet i Europa. Det er et utstrakt samarbeid med sendelagene i Bosnia-Hercegovina og Kroatia, samt med FNs høykommisær for flyktninger og EU-kommisjonen om det fortsatt store flyktningproblemet i regionen. Norge, som inntil september 2009 hadde sende-

lagslederen i Serbia, yter betydelig støtte til OSSEs aktiviteter i tillegg til omfattende bilaterale programmer.

Som følge av *Kroatias* positive demokratiske og institusjonelle utvikling ble OSSE-sendelaget nedlagt i 2008 og erstattet av et mindre kontor som overvåker gjenværende krigsforbrytersaker og bidrar til flyktningretur. Kroatia har akseptert at dette arbeidet vil bli videreført også i 2010. Samtidig synes det klart at det i lys av medlemskapsforhandlingene med EU bare er et tidsspørsmål før OSSE-nærværet blir endelig avviklet.

Videreføring av reformpolitikken er avgjørende for *Makedonias* ambisjoner om EU-medlemskap, og OSSE-sendelagets bistand til utvikling av rettsstaten, sikkerhetsreform, valglovgivning, kompetanseutvikling og desentralisering støtter opp om reformarbeidet. Sendelaget bistår også i reformer innen rettsvesenet og oppbyggingen av et profesjonelt politi som bedre gjenspeiler landets etniske sammensetning. Videre har sendelaget bistått makedonske myndigheter i arbeidet med å bekjempe korrupsjon og organisert kriminalitet, herunder menneskehandel. Sendelaget arbeider også med integrering av minoritetsgruppene i det makedonske samfunnet.

Det overordnede målet for sendelaget i *Albania* er å støtte demokratiske reformer, fremme rettsstatens prinsipper og høyne respekten for menneskerettighetene som ledd i myndighetenes bestrebelser på å bli en fullverdig deltaker i de euroatlantiske samarbeidsstrukturer. Sendelaget har de senere årene bistått i arbeidet med eiendomsreform, ny valglov, regional administrativ reform, styrking av parlamentets rolle, bekjempelse av menneskehandel og korrupsjon, medieutvikling, utvikling av det sivile samfunn, bistand innen politiarbeid og utdanning av grensepoliti. Sendelaget har også bidratt til likestillingsreform og reform av fengselssystemet, bedring i rom-folkets rettigheter, bedret vitnebeskyttelse og etablering av tilpassede varetekstanlegg for unge lovbrøyttere.

Sendelaget i *Montenegro* støtter myndighetenes reformarbeid for å oppfylle kravene som stilles for full euroatlantisk integrasjon. Sendelaget bidrar til lovgivningsreform og institusjonsoppbygging for å bekjempe korrupsjon og organisert kriminalitet, politireform og støtte til frie media. Sendelaget arbeider også med miljøvern og økonomisk utvikling. Det er et nært samarbeid med Europarådet om å styrke det regionale samarbeidet, bistå i utviklingen av ny lovgivning og å høyne respekten for menneskerettighetene og minoritetenes rettigheter.

2.2 Ukraina, Moldova og Hviterussland

Situasjonen i *Ukraina* har i lang tid vært preget av en konstitusjonell konflikt om maktfordelingen mellom president og statsminister. Landet er hardt rammet av finanskrisen, og Ukraina har det siste året opplevd økonomisk og sosial tilbakegang. Forholdet til Russland har vært anstrengt etter at «oransjerevolusjonen» i 2004 innledet en markert vestorientering i ukrainsk utenrikspolitikk, inklusive ønske om NATO-medlemskap. Uenighet med Russland om vilkårene for russisk gasstransitt gjennom Ukraina har tidvis fått direkte konsekvenser også for andre land i Europa.

Landets ledelse inntil presidentvalget i januar 2010 hadde medlemskap i EU og NATO som uttrykte mål. EU har hittil ikke villet komme med løfter om medlemskap. Det er liten støtte i befolkningen for NATO-medlemskap, og skepsisen er særlig stor i de hovedsakelig russiskspråklige, østlige delene av landet. Den nyvalgte presidenten Viktor Janukovytsj bebuder at styrking av forbindelsene med EU vil forbli en hovedprioritering i ukrainsk utenrikspolitikk, samtidig som den nye administrasjonen vil legge stor vekt på å gjenopprette et godt forhold til Russland. Spørsmålet om NATO-medlemskap figurerer ikke lenger på den politiske dagsorden. Ukraina ønsker å overta OSSE-formannskapet i 2013.

OSSEs prosjektkontor legger vekt på et nært samarbeid med myndighetene om å videreutvikle demokratiet basert på rettsstatens prinsipper. Sendelaget arbeider med demokratisering og godt styresett, utvikling av rettsstaten og med økonomiske, miljømessige og politisk-militære prosjekter. Et viktig område har vært skolering av valgfunksjonærer for presidentvalget i 2010 og et nytt datasystem for velgerregistrering. Flere nye prosjekter har imidlertid måttet utsettes på grunn av mangel på godkjennelse fra myndighetene, noe som har ført til redusert aktivitet ved sendelaget. Trygg destruksjon av det farlige rakettdrivstoffet «mélange» har vært det største OSSE-prosjektet i Ukraina, hvor Norge har vært en betydelig bidragsyter.

Moldovas utenrikspolitiske hovedmålsetting er integrasjon i EU, og EU har de siste årene trappet opp støtten til landet. Den ikke-kommunistiske regjeringskoalisjonen som kom til makten etter valget i 2009 har store ambisjoner om raskest mulig EU-integrasjon, og forhandlingene om en assosieringsavtale med EU startet opp i januar 2010. Moldova er Europas fattigste land og preges av en omfattende arbeidsutvandring. Innenrikspolitisk er derfor økonomisk vekst, utvikling av rett-

staten, desentralisering av offentlig administrasjon, samt løsning av Transnistria-konflikten de viktigste innenrikspolitiske prioriteringene. Verdensbanken og EU arrangerte i mars 2010 en giverkonferanse for Moldova i Brussel, der det til sammen ble lansert bidrag på 1,936 milliarder euro i perioden 2010-2013 med EU-kommisjonen og Verdensbanken som de største giverne. Norge lanserte et bidrag på omlag 2,6 millioner euro for 2011.

Etter russisk initiativ møttes Moldovas president og Transnistrias «president» i Moskva i mars 2009. Møtet munnet ut i en felleserklæring hvor partene forpliktet seg til å fortsette direkte kontakter, å intensivere samtalene om tillitsskapende tiltak, og å gjenoppta 5+2-forhandlingene (OSSE, Moldova, Transnistria, Ukraina, Russland samt EU og USA). Erklæringen viste dessuten til muligheten for en OSSE-ledet fredsoperasjon, betinget av at partene ble enige om en løsning på konflikten. OSSE spiller en sentral rolle i samtalene om konflikten i Transnistria i 5+2-formatet, men det har ikke vært avholdt formelle forhandlingsmøter i 5+2-formatet på tre år. Gruppen møttes imidlertid uformelt i Wien høsten 2009.

Konflikten i Transnistria er også viktig i forhold til CFE-avtalen. Under OSSEs toppmøte i Istanbul i 1999 forpliktet Russland seg til å trekke gjenværende styrker og materiell ut av Transnistria (og Georgia) som et ledd i gjennomføringen av den tilpassede CFE-avtalen (de såkalte Istanbul-forpliktelsene). Uttrekningen av materiell fra Moldova stanset imidlertid opp i 2004. Norge legger vekt på å oppmuntre partene til å gjøre bruk av de kanaler og virkemidler som finnes for å løse konflikten.

Sendelagets hovedoppgave er å bidra til å konsolidere Moldovas suverenitet, støtte forhandlingene om konflikten i Transnistria og å finne en særordning for denne regionen. Sendelaget arbeider med et bredt spekter av saker innen den menneskelige dimensjon, herunder menneskerettigheter, minoritetsrettigheter, demokrati, mediefrihet og menneskehandel. Sendelaget har siden 1999 håndtert fjerning og destruksjon av russisk ammunisjon og militært utstyr. Arbeidet med å bistå myndighetene i kampen mot menneskehandel og andre former for vold mot kvinner og barn er en annen prioritert oppgave. Sendelaget arbeider også med å overvåke individuelle menneskerettighetssaker. Moldovske myndigheter har et tett samarbeid med OSSEs representanter i landet og gjør bruk av deres ekspertise i reformarbeidet.

Fra norsk side yter vi et substansielt bidrag til arbeidet med demokratisering, blant annet gjennom utsendt juridisk fagpersonell fra Styrkebrøn-

nen som bistår i arbeidet med justissektorreform. Norge bidrar også til OSSEs arbeid med å bekjempe bruken av falske reisedokumenter gjennom finansiering av Interpols database for tapte og stjålne reisedokumenter i Moldova.

Det autoritære styret i *Hviterussland* har ikke vist tegn til svekkelse, og situasjonen for menneskerettighetene er fortsatt svært kritikkverdig. Hviterusslands fortsatte ønske om en tilnærming til Europa i 2009, kan anses som en motvekt mot og et supplement til landets fortsatt tette forhold til Russland. Selv om valget i 2008 var alt annet enn fritt og demokratisk, var det positivt at Hviterussland viste vilje til et nært samarbeid med observatørene fra OSSE. Det er også positivt at det etter valget er kommet i stand et samarbeid med ODIHR om endringer i valgprosessen, uten at dette så langt har gitt synlige resultater. Den siste tidens utvikling har igjen vært preget av meldinger om forfølgelse og trakassering av journalister, opposisjonspolitikere og det sivile samfunn. Da valgkommissjoner til lokalvalget i april 2010 ble oppnevnt, ble det i svært liten grad åpnet for å innlemme uavhengige og opposisjonelle representanter i kommisjonene. Henrettelsen av to personer i mars 2010 bekreftet at Hviterussland er det eneste landet i Europa som fremdeles anvender dødsstraff.

Hviterusslands forhold til OSSE er til tider anstrengt som følge av at myndighetene legger sterke begrensninger på sendelagets virksomhet. Trusselen om oppsigelse av mandatet henger stadig over de årlige drøftingene om mandatforlengelse. Sendelaget i Minsk arbeider under svært vanskelige forhold, og all aktivitet kontrolleres av myndighetene. OSSEs nærvær er likevel viktig for å oppmuntre det sivile samfunn, støtte demokratisering og overvåke og rapportere om menneskerettighetsbrudd.

Regjeringens Hviterussland-strategi fra 2007 følges også opp innenfor rammen av OSSE. Strategien innebærer en bred norsk tilnærming til arbeidet med å fremme demokratisering og respekt for menneskerettighetene i landet. Innsatsen retter seg i første rekke mot det sivile samfunn og de demokratiske kreftene i Hviterussland, gjennom styrkede kontakter med ulike miljøer i landet, ved å bidra til økt oppmerksomhet om landet i OSSE, Europarådet og Nordisk Ministerråd og gjennom bistand til tiltak som direkte eller indirekte styrker det sivile samfunn.

Norge har sammen med Tyskland og Finland støttet et samarbeidsprosjekt mellom OSSE og hviterussiske myndigheter om styrket grensekontroll, og sammen med OSSE og UNDP gått inn i et

prosjekt for å sikre forsvarlig lagring og håndtering av håndvåpen og tilhørende ammunisjon.

2.3 Sør-Kaukasus

Krigen i *Georgia* i august 2008 viste risikoen for åpen konflikt med bakgrunn i de uløste konfliktene i Kaukasus. Vanskelige naboforhold har stått i veien for regionalt samarbeid og hemmet utviklingen i området. Dynamikken i regionen kompliseres ytterligere av Russlands opptreden.

Helt siden landets uavhengighet ble gjenopprettet i 1991, har alle georgiske regjeringers mål vært å samle landet, men særlig klart ble dette etter at president Saakasjvili kom til makten i 2003. Da de uløste konfliktene om Abkhasia og Sør-Ossetia igjen brøt ut i åpen krig i 2008, etterfulgt av russisk okkupasjon og anerkjennelse av de to utbrytterregionene som selvstendige stater, var dette et resultat av en gradvis opptrapping over lengre tid. Det greske formannskapet forsøkte i 2009 å få til en løsning som kunne sikre et fortsatt OSSE-nærvær i hele Georgia. Dette lyktes ikke, da Russland motsatte seg alle forsøk på å beholde et OSSE-nærvær i Georgia som ikke samtidig innebar en de facto anerkjennelse av utbrytterområdene. OSSEs virksomhet i landet måtte derfor avvikles sommeren 2009. Arbeidet med å sikre et OSSE-nærvær har imidlertid fortsatt også etter avviklingen, uten at dette så langt har gitt resultater.

I dag er EU, med over 200 sivile observatører, den viktigste internasjonale aktøren i Georgia, etter at også FN, som følge av russisk motstand, måtte avvikle sitt mangeårige arbeid i landet (i Abkhasia). OSSE spiller imidlertid en rolle som medformann i den såkalte Genève-prosessen, som kom i gang høsten 2008. Samtalene føres mellom Georgia, utbrytterregionene og Russland, og blir ledet av FN, EU og OSSE. Også USA deltar i disse forhandlingene. Samtalene dreier seg dels om praktiske tiltak for konflikthåndtering og dels om spørsmål knyttet til situasjonen for flyktninger og internt fordrevne som er rammet av konflikten. De grunnleggende spørsmålene om områdenes status behandles ikke i Genève-prosessen. Det har vært jevnlig møter i hele 2009, uten at det er kommet til noe gjennombrudd. Samtalene fortsetter i 2010.

Norge støtter Georgias suverenitet og territoriale integritet og henstiller til partene om å respektere våpenhvileavtalen. Vi har videre uttrykt dyp bekymring for den humanitære situasjonen i utbrytterregionene, og gjentatte ganger bedt om at representanter for det internasjonale samfunn må gis adgang til Sør-Ossetia. Adgang til Abkhasia har

ikke utgjort et problem. Norge har dessuten støttet opp om formannskapetets bestrebelser på å sikre OSSE et meningsfylt nærvær i hele Georgia. I første halvår 2009 var to nordmenn sekondert til OSSEs virksomhet i Georgia, én ved sendelaget og én som militærobservatør.

Nagorno-Karabakh er folkerettslig en del av Aserbajdsjan, men har vært okkupert av armenske styrker siden en våpenhvile trådte i kraft i 1994 etter flere års konflikt. Armenia har også kontrollen over sju provinser mellom Nagorno-Karabakh og Armenia. Et stort antall internt fordrevne fra denne regionen utgjør et betydelig problem for Aserbajdsjan. Fredsforhandlingene mellom Armenia og Aserbajdsjan pågår i den såkalte Minsk-gruppen, ledet av USA, Russland og Frankrike. OSSE bistår Minsk-gruppens medformenn i forhandlingsprosessen, rapporterer om situasjonen og kommer med forslag til hvordan det internasjonale samfunnet kan bidra til en fredsløsning. OSSE er den eneste internasjonale organisasjonen med permanent adgang til områdene langs konfliktlinjen.

Det er vanskelig å se at konflikten vil kunne bli løst på kort sikt, selv om felleserklæringen mellom de to lands presidenter fra november 2008 var et skritt i riktig retning. Her forpliktet de to statslederne seg til å intensivere forhandlingene om en fredelig løsning på konflikten og å videreføre tillitskapsende tiltak. De møttes i alt fem ganger i løpet av 2009. Krigen i Georgia har trolig i begge land styrket erkjennelsen av at en løsning må søkes på fredelig vis, og var i så måte med på å gi støtet til felleserklæringen. Den pågående tilnærmingen mellom Armenia og Tyrkia kan dessuten ha hatt en katalysatoreffekt. Tyrkia har imidlertid nylig forsikret Aserbajdsjan om at grensen til Armenia ikke vil bli åpnet før Nagorno-Karabakh-konflikten er løst. En har ennå ikke oppnådd noe endelig gjennombrudd i forhandlingene om Nagorno-Karabakh, og Aserbajdsjan reagerte negativt på avtalen mellom Armenia og Tyrkia om normalisering av landenes bilaterale forbindelser. Partene ble i likhet med foregående år også under utenriksministermøtet i Aten enige om en svært generell regional uttalelse om konflikten. Situasjonen i konfliktområdet er relativt stabil, selv om det også i 2009 var flere alvorlige sammenstøt med tap av menneskeliv. Regjeringen vil fortsatt støtte OSSEs arbeid og oppmuntre begge parter til å finne en fredelig løsning på konflikten.

Presidentvalget i februar 2008 utløste en politisk krise i *Armenia*. Valget var svært omstridt, og i mars 2008 kom det til optøyer i hovedstaden der flere ble drept av væpnet politi, og myndighetene

innførte unntakstilstand. Den politiske situasjonen i landet har stabilisert seg, og regimet har befestet sin dominerende posisjon. Et ønske fra ODIHR om å observere lokalvalget i Jerevan våren 2009 ble avvist av armenske myndigheter. Dette var ikke i strid med OSSE-forpliktelsene, da det ikke foreligger noen plikt for deltakerlandene til å invitere valgobservatører til lokalvalg.

OSSEs sendelag yter bistand til politireform, og reform av kriminalomsorgen og justisapparatet står også sentralt. Det legges stor vekt på befolkningens adgang til rettssystemet, blant annet gjennom opplæring av advokater og påtalemyndighet. Armenia har et stort behov for bistand til å håndtere miljøutfordringer og sendelaget bidrar også til destruksjon av det svært miljøfarlige rakettdrivstoffet «mélange».

Utviklingen i *Aserbajdsjan* preges av landets økende betydning som eksportør av olje og gass. Samtidig står Aserbajdsjan overfor en rekke utfordringer når det gjelder demokratiske reformer, respekt for menneskerettighetene og frie medier. Både medie- og forsamlingsfriheten er i praksis svært begrenset, og det skjer ofte overgrep mot journalister og menneskerettighetsforkjempere. OSSE-sendelaget har et bredt mandat og arbeider særlig med spørsmål knyttet til korrupsjonsbekjempelse, politireform og godt styresett på sentralt og lokalt nivå. Også et program for destruksjon av rakettdrivstoff er en viktig del av sendelagets arbeid. Regjeringen vil i 2010 fortsatt støtte opp om OSSEs virksomhet i Aserbajdsjan, med særlig vekt på justisreform og mediefrihet. Tre juridiske eksperter fra Styrkebrønnen er sekondert til OSSE i Aserbajdsjan.

2.4 Sentral-Asia

De fem landene i Sentral-Asia er ennå i en nasjonsbyggingsfase, og alle er – om enn i ulik grad – preget av et autoritært styresett. Det regionale samarbeidet er lite utviklet til tross for at landene har felles bakgrunn som sovjetrepublikker og mange felles utfordringer og trusler som følge av blant annet internasjonal terrorisme, narkotikatrafikk og andre former for organisert kriminalitet. Bakgrunnen for dette er både ulik økonomisk og sosial utvikling, men også rivalisering mellom flere av landene. Som det første landet i regionen og blant de tidligere sovjetrepublikkene har Kasakhstan i 2010 OSSE-formannskapet. Dette vil kunne bidra til å gjøre regionen mer synlig og medvirke til at Sentral-Asias internasjonale rolle styrkes, samt at Kasakhstan med sitt OSSE-formannskap kan bidra

til styrke oppslutningen om OSSEs verdier i landene. Formannskapet kan også føre til et tettere samarbeid med vestlige land. Det gjenstår å se om det kasakhstanske formannskapet også kan medvirke til at de sentralasiatiske landene vil nærme seg hverandre. Det er løfterikt at de øvrige sentralasiatiske landene, med unntak av hovedrivalen Usbekistan, har uttrykt støtte til formannskapets tilbud om samarbeid innen OSSE om Afghanistan, grensekontroll og tiltak mot terrorisme, narkotika og menneskesmugling.

Under OSSE-formannskapet vil Kasakhstan prioritere arbeidet med å fremme demokratiske institusjoner i OSSE-området, utvikle det europeiske og euroasiatiske transitt- og transportsamarbeidet, miljøsamarbeid, tillitskapende tiltak og regional sikkerhet, ikke-militære aspekter ved sikkerheten som kampen mot terrorisme, ekstremisme, narkotikatrafikk, organisert kriminalitet, våpen- og menneskehandel, samt styrke samarbeidet om og med Afghanistan. Formannskapet vil dessuten prioritere arbeidet med å få til bevegelser i de uløste konfliktene i Kaukasus. Som tidligere sovjetrepublikk kan Kasakhstan ha særlige forutsetninger som vil kunne vise seg nyttige i dette arbeidet.

Regionen har fått økt oppmerksomhet på grunn av naboskapet til Afghanistan og OSSEs vedtak om å styrke samarbeidet med dette landet innen grensekontroll, politi og narkotikabekjempelse. OSSE søker å fremme det regionale samarbeidet på områder som grenseoverskridende vannforvaltning, rettssikkerhet, grensesikkerhet og narkotikakontroll. Sendelagene er OSSEs ryggrad i regionen.

Regjeringen legger vekt på å styrke den regionale tilnærmingen i bistanden til Sentral-Asia. Den norske innsatsen er rettet mot områder som demokratibygging, fattigdomsbekjempelse, bærekraftig miljø- og ressursforvaltning samt grensekontroll og bekjempelse av organisert kriminalitet. Norge er dessuten en stor bidragsyter til OSSE-akademiet i Bisjkek, som utdanner studenter fra hele regionen.

Kasakhstan fremstår som det ledende landet i området og tar i stadig høyere grad mål av seg til å spille en viktig regional og internasjonal rolle, men utfordres ofte av Usbekistan, med større befolkning, lange tradisjoner og en sentral beliggenhet. Kasakhstan har gjennom de siste årene gjennomført en rekke politiske, økonomiske og sosiale reformer. I forbindelse med tildelingen av OSSE-formannskapet påtok Kasakhstan seg klare forpliktelser om å videreføre demokratiseringen og å oppfylle OSSE-forpliktelsene, blant annet med hensyn

til politiske partier, media, valgprosedyrer og lokalt selvstyre. En rekke lovendringer er vedtatt, men det kan synes som om reformiveren har avtatt siden 2007. Det er ennå et stykke igjen før Kasakhstan oppfyller OSSEs forpliktelser.

OSSE-sendelaget, som i flere år var ledet av en nordmann, har ytt et betydelig bidrag til reformarbeidet, blant annet gjennom rådgivning om lovreformer og dialog med myndigheter og det sivile samfunn. Sendelaget arbeider også med reformer i justissektoren, sikkerhets- og tillitskapende tiltak, styrking av grensesikkerheten og kampen mot terrorisme, samt aktiviteter som fremmer bærekraftig utvikling og samarbeid om vannforvaltnings-spørsmål. I 2010 vil sendelaget stå overfor særlige utfordringer da det er første i gang i OSSEs historie at et formannskapsland har denne form for nærvær.

Kasakhstan vil fortsette å være den viktigste samarbeidspartneren for Norge i Sentral-Asia, og opprettelsen av en norsk ambassade i Astana i 2009 har sammen med økt besøksvirksomhet og prosjektsamarbeid blant annet innen religionsfrihet og toleranse bidratt til å styrke forbindelsene. Støtte til demokratisering og bedret styresett samt kompetanseheving innen energi- og miljøsektoren vil fortsatt være prioriterte områder i Norges bistand til Kasakhstan.

Kirgisistan var lenge kjent som det mest åpne og minst autoritære landet i Sentral-Asia og det eneste som er medlem av WTO. De senere årene har imidlertid utviklingen gått i feil retning, noe utviklingen i april 2010 med all tydelighet har vist. Landet er fattig, og utviklingen hemmes av utbredt korrupsjon. Samtidig har Kirgisistan et stort potensial innen turisme og vannkraft. Arbeidet med ny kriminallovgivning og utviklingen av et mer profesjonelt og uavhengig rettsvesen er positivt, men dette overskygges av andre negative utviklingstrekk. Enkelte bestemmelser i den nye grunnloven og i valgloven gir grunn til bekymring. Det samme gjelder endringer i loven om forsamlingsfrihet og i medialoven, samt den nye loven om religionsfrihet og religiøse organisasjoner. Sendelaget arbeider med grenseforvaltning og -sikkerhet, rettsstaten, godt styresett, lovgivning, miljøspørsmål og regionalt samarbeid. Det forventes at dette arbeidet vil fortsette som planlagt.

Den norske Helsingforskomiteen (NHC) etablerte i 2006 et regionalt kontor for Sentral-Asia i Bisjkek, men registreringen støtte på store problemer. Kirgisiske myndigheter gjennomsøkte NHCs kontor sommeren 2008, og NHCs regionale representant ble senere nektet innreise til landet. Saken er blitt fulgt opp overfor kirgisiske myndigheter og

gjennom OSSE uten at det foreløpig er kommet til noen løsning.

Norge støtter et samarbeid mellom OSSE-akademiet i Bisjkek og NUPI som tar sikte på å utvikle akademiet som et regionalt knutepunkt for undervisning og forskning. Videre støtter Norge OSSEs høykommissær for nasjonale minoriteter (HCNM) i arbeidet med mellomstatlig dialog om utdanning for minoriteter. Norge gir støtte til OSSEs arbeid for tolloplæring i Bisjkek, der også afghanske tolltjenestemenn vil kunne få opplæring. Norge vil videreføre støtten til politireform og eventuelle andre reformprogrammer i Kirgisistan. Gjennom Statistisk Sentralbyrå støtter Norge utviklingen av et enhetsregister i landet.

Tadsjikistan er blant verdens fattigste land. Den politiske situasjonen er meget skjør og utviklingen særlig i sørlige deler av landet er urovekkende. Korrupsjon er utbredt, og Tadsjikistan er spesielt utsatt for grenseoverskridende kriminalitet langs grensen mot Afghanistan. Samtidig er forholdet til Afghanistan og de utfordringene dette naboskapet medfører avgjørende for sikkerhet og stabilitet. Hovedtyngden av OSSEs prosjekter for å styrke grensesamarbeidet med Afghanistan vil bli gjennomført i Tadsjikistan. Å styrke innsatsen mot radikaliseringsprosesser i Tadsjikistan, arbeid innen energisikkerhet og støtte til ombudsmannsordningen er også blant hovedprioriteringene for sendelaget. Siden 2009 ledes OSSE-sendelaget av en nordmann.

Norsk innsats i Tadsjikistan er rettet inn mot godt styresett, styrket grensesikkerhet og bekjempelse av organisert kriminalitet. Norge har i flere år støttet sendelagets arbeid i kampen mot ulovlig håndvåpen og sekundært ekspserter til dette arbeidet gjennom en årrekke. Videre støtter Norge opp om det arbeidet Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM) utfører i landet. Innenfor rammen av OSSE bidrar Norge med støtte til et patruljeringsprosjekt på grensen mot Afghanistan, og Norge var den største bidragsyteren til etableringen av et opplæringssenter i Dusjanbe om grensesikkerhets- og grenseforvaltningsspørsmål som ble satt drift i 2009.

Turkmenistan er fortsatt et av verdens mest lukkede land, selv om det er forsiktige tegn til økt deltakelse i internasjonale fora. Samtidig har Turkmenistan knapt gjennomført reformer, situasjonen for opposisjon og MR-forsvarere er svært vanskelig, og landet har lang vei å gå før det oppfyller

internasjonale forpliktelser og standarder. Landets energiresurser gir et relativt godt økonomisk armslag, men problemer med høy arbeidsledighet og undersysselsetting, korrupsjon og narkotikamisbruk er åpenbare. Det gjennomføres nå enkelte forsiktige reformer innenfor utdanning, helse, økonomi og jordbruk, men problemene er fortsatt massive. Utdanningssystemet og andre tjenester er i katastrofalt dårlig stand.

For å støtte de få og forsiktige reformene myndighetene har satt i verk, har sendelaget også i 2009 lagt vekt på å bidra med ekspertise, og erfaringer på områder som grensesikkerhet og -forvaltning, lovgivningsreformer og effektiv utnyttelse av vannressursene. Dette arbeidet vil bli videreført. Sendelaget vil også søke å bistå turkmenske myndigheter med gjennomføring av internasjonale menneskerettsstandarder. Norge støtter OSSEs arbeid for å styrke opplæring av tolltjenestemenn og samarbeidet om tollspørsmål mellom Turkmenistan og Afghanistan.

Usbekistan har et autoritært styresett, der demokratiske rettigheter, rettsstaten og ytringsfriheten står svakt. Landet har vært delvis isolert fra vestlig samarbeid siden hendelsene i Andijan i 2005, der myndighetene slo brutalt ned på en protestbevegelse og flere hundre mennesker ble drept. Usbekiske myndigheter har imidlertid vist tegn til ønske om økt samarbeid med Europa og USA. EUs sanksjoner mot landet etter hendelsene i Andijan har etter en suspensjonsperiode blitt endelig opphevet. Norge har fulgt EUs tilnærming.

Det ble i 2009 på usbekisk initiativ inngått et nærmere samarbeid med ODIHR. Det har vært noe fremskritt innen rettsreform samt frigivelse av et antall politiske fanger, men situasjonen for menneskerettighetene og mangelen på rettsstat i Usbekistan er fortsatt bekymringsfull. Sendelaget vil fortsatt legge vekt på å bistå usbekiske myndigheter i kampen mot terrorisme og voldelig ekstremisme, narkotikatrafikk, fremme av sosial og økonomisk utvikling og miljøvern, samt gjennomføring av OSSEs prinsipper og forpliktelser, herunder når det gjelder utviklingen av det sivile samfunn. Sendelaget drøfter styrket samarbeid med Afghanistan med de usbekiske myndighetene.

Norges samarbeid med Usbekistan har vært begrenset, men ble styrket i 2009 blant annet ved flere besøk til Tasjkent. Usbekistan har nå for første gang utnevnt en ambassadør til Norge.

3 Samarbeid om demokrati og menneskerettigheter

OSSEs arbeid for beskyttelse av menneskerettighetene, utvikling av demokrati og styrking av rettsstatsprinsippene er viktige bidrag til langsiktig stabilitet. I dette arbeidet står Kontoret for demokratiske institusjoner og menneskerettigheter (ODIHR) og sendelagene helt sentralt. Norge støtter OSSEs virksomhet på dette området og ser det som særlig viktig at ODIHRs selvstendige rolle blir bevart. Norge er likeledes opptatt av at OSSE må samarbeide nært med andre internasjonale organisasjoner, i første rekke Europarådet.

Det har vært en økende tendens til direkte angrep og trusler mot menneskerettighetsforsvarere i Russland og flere andre OSSE-land. Norge har i lengre tid tatt til orde for at OSSE bør styrke sitt arbeid for å støtte menneskerettighetsforsvarere.

3.1 Valgobservasjon og valgstandarder

ODIHRs arbeid for å bistå land med å opprettholde OSSE-standarder knyttet til demokrati og gjennomføring av frie og rettferdige valg er en sentral del av samarbeidet i OSSE. Det er imidlertid uenighet om hvor stor grad av uavhengighet ODIHR skal ha i sin virksomhet, særlig når det gjelder arbeidet med valgobservasjon og valgstandarder.

Norge er en aktiv støttespiller for ODIHR og har gjentatte ganger forsvart ODIHRs autonomi. Norge gir også økonomiske bidrag til kontorets arbeid med fremme av grunnleggende menneskerettigheter og rettsstatsprinsipper.

Russland ønsker at deltakerlandene i større grad skal styre ODIHRs arbeid ved å vedta detaljerte regler for valgobservasjon. Dette er vurderinger som i dag er overlatt til ODIHR, som har utviklet en meget omfattende og internasjonalt anerkjent metodikk for observasjon og vurdering av hele valgprosessen. De russiske idéene har også i 2009 møtt motstand fra vestlige hold og kun høstet begrenset støtte fra Hviterussland og Tadsjikistan. Med unntak av Kirgisistan, inviterte de øvrige deltakerlandene som gjennomførte valg i 2009, ODIHR til å observere valgene uten noen form for

begrensninger i antall observatører og tiden til rådighet. Slike begrensninger ville stride mot ODIHRs metode for valgobservasjon og kontorets uavhengighet.

ODIHR gjennomførte 11 valgobservasjoner i 2009. OSSE ved ODIHR bidro i tillegg under valget i Afghanistan i august 2009. Norge deltok i syv valgobservasjoner med totalt 12 korttidsobservatører og syv langtidsobservatører gjennom NORDEM. ODIHR foretok dessuten flere mindre omfattende vurderinger av valg i regionen, spesielt i vestlige land, og blant disse av stortingsvalget i Norge. ODIHRs vurdering av valget i Norge var gjennomgående positiv, men på en del områder anbefalte ODIHR endringer (sammendrag av rapporten om Norge følger som vedlegg 24).

Det greske formannskapet arrangerte etter russisk ønske et seminar om valgobservasjon i juli 2009. Russland ønsket seminaret for å gå gjennom det de oppfatter som en ubalansert tilnærming fra ODIHR der valg i SUS-landene får langt større oppmerksomhet enn valg i vestlige land. Seminaret fokuserte særlig på valgkommissjonenes rolle. Det forventes at valgspørsmål, herunder ODIHRs arbeid med valgobservasjon, vil bli et sentralt tema i OSSE-samarbeidet også i 2010.

OSSEs parlamentarikerforsamling spiller en viktig rolle i valgobservasjon. I en situasjon hvor OSSEs valgobservasjon er under betydelig press fra enkelte deltakerland, er det viktig at man får til et styrket samarbeid mellom Parlamentarikerforsamlingen og ODIHR på en slik måte at man ikke svekker ODIHRs metoder for valgobservasjon.

Under ministermøtet i Aten i desember 2009 ble det oppnådd enighet om flere beslutninger innenfor den menneskelige dimensjon, blant annet når det gjaldt likestilling. Beslutningen fokuserer på å øke kvinners deltagelse i politikk og samfunnsliv. Deltagerlandene ble enige om å se på juridiske virkemidler for å oppnå dette. En ble derimot ikke enige om en beslutning om de grunnleggende menneskerettighetene og rettsstatsprinsippene, og heller ikke om mediefrihet. Denne uenigheten var et uheldig signal, blant annet med tanke på de mange drapene på journalister i flere av OSSEs deltakerland, spesielt Russland.

ODIHR har i de senere år bygget ut en informasjonsbase som gir oversikt over rasistisk motiverte hendelser i deltakerlandene. Basen omfatter også nasjonal lovgivning på området og konkrete eksempler på tiltak mot rasisme. ODIHR har i tillegg prosjekter som retter seg mot skolevesenet, herunder utvikling av skolemateriell om Holocaust og andre utslag av rasisme. Videre er det utviklet utdanningsprogrammer rettet mot politiet og justisvesenet. Norge er opptatt av at OSSEs arbeid med toleransespørsmål skal ses i sammenheng med den flerkulturelle og flerreligiøse dialogen som finner sted i FN og Europarådet.

3.2 Menneskehandel og seksuell utnyttelse av barn

Menneskehandel er en utfordring for alle OSSE-land, enten som opprinnelses-, transitt- eller mottakerland. Den mest utbredte formen for menneskehandel i OSSE-området er kvinner og barn som blir utnyttet til prostitusjon og andre seksuelle formål. Det er også et økende problem at stadig flere tvinges inn i slavelignende arbeidsforhold. OSSE samarbeider nært med andre internasjonale organisasjoner og aktører i kampen mot menneskehandel. Særlig sendelagene på Vest-Balkan og i Moldova har fokus på menneskehandel, og de arbeider for å øke bevisstheten i vertslandene rundt denne problemstillingen. I tillegg yter de hjelp til ofre og forsøker å bidra til å styrke etterforskningen av menneskehandelssaker. De bistår dessuten vertslandene i utarbeidelsen av handlingsplaner for bekjempelse av menneskehandel. Det arbeidet som OSSEs spesialrepresentant for menneskehandel utfører, blir stadig mer synlig i deltakerlandene.

Norge er en pådriver for OSSEs kamp mot menneskehandel basert på regjeringens handlingsplan for en koordinert innsats for å stoppe handelen med mennesker og for å sikre ofrene bistand og beskyttelse. På dette området er det et utbredt samarbeid mellom OSSE og Europarådet, som har fått på plass en ny overvåkingsmekanisme.

3.3 OSSEs Høykommissær for nasjonale minoriteter

Knut Vollebæk har siden sommeren 2007 vært OSSEs Høykommissær for nasjonale minoriteter (High Commissioner on National Minorities - HCNM). HCNM arbeider i områder med potensi-

elle etniske konflikter og forsøker å forhindre slike gjennom stille diplomati på høyeste nivå. Høykommissæren besøker jevnlig særlig Sentral-Asia, Sør-Kaukasus, Vest-Balkan og Baltikum, men også enkelte EU-land.

Basert på de forpliktelser OSSEs deltakerland har påtatt seg har HCNM, gjennom institusjonens 16-årige eksistens, lagt etablerte normer til grunn for balanserte løsninger tilpasset ulike lokale og regionale utfordringer. Samtidig har HCNM bistått land i utformingen av nasjonal lovgivning. HCNM har også utstedt ulike retningslinjer knyttet til minoriteters rettigheter innen blant annet utdanning, språk og deltakelse i samfunnet.

Høykommissæren presenterte i juni 2008 et sett anbefalinger for behandling av minoritetsspørsmål i mellomstatlige forhold, de såkalte Bolzano/Bozen-anbefalingene. Statenes ansvar for å beskytte nasjonale minoriteter innenfor egen jurisdiksjon blir der fremhevet. Høykommissæren understreker videre at statene må respektere andre staters suverenitet og territoriale integritet og overholde folkeretten dersom de foretar seg noe for å beskytte, forsvare eller støtte nasjonale minoriteter utenfor egen jurisdiksjon. Anbefalingene ble særlig aktualisert gjennom krigshandlingene i Georgia i august 2008, der russiske styrker tok kontroll over store deler av georgisk territorium, og der dette ble begrunnet med behovet for å beskytte russiske borgere. Høykommissæren tok høsten 2008 til orde for at hans anbefalinger på sikt bør gjøres mer bindende. Høykommissæren begrunner dette med at praktisk talt alle konflikter i OSSE-området har tilknytning til minoritetsspørsmål. Det er ikke tilstrekkelig å fokusere på rustningskontroll og «hard sikkerhet». De underliggende årsakene til konfliktene må tas tak i. Norge går inn for at OSSEs deltakerland som ledd i Korfu-prosessen vil gi sin tilslutning til Bolzano/Bozen-anbefalingene gjøres mer bindende slik Vollebæk foreslår. Russland og flere andre land, inkludert EU-land, kan ha problemer med dette, da de har til dels store nasjonale minoriteter.

Høykommissæren besøkte Georgia rett etter krigen for å kartlegge den inter-etniske situasjonen i landet, herunder i Abkhasia og Sør-Ossetia. Det antas at svært få etniske georgiere er blitt igjen i Sør-Ossetia. Høykommissæren fortsetter sitt engasjement i Abkhasia, spesielt i sør, hvor det primært bor etniske georgiere, med sikte på å forebygge mulig konflikt og forhindre nye bølger av internt fordrevne i Georgia. Samtidig som Høykommissæren på denne måten støtter etniske georgieres rettigheter i Abkhasia, støtter Høykommissæren bevaring av abkhasisk språk og kultur.

Krigen i Georgia har vist at forebygging av konflikter med etniske aspekter fortsatt må tillegges høyeste prioritet innenfor rammene av OSSE. Både på Balkan og i tidligere sovjetiske stater fortsetter store deler av samfunnet i realiteten å være todelt, der ulike etniske grupper lever hver for seg, ofte uten å snakke hverandres språk, og med parallelle strukturer for utdanning og lokale styresett. I økonomiske nedgangstider kan slike samfunn være særlig mottakelige for oppblomstring av

aggressiv nasjonalisme og andre mulige destruktive og destabiliserende strømninger. Høykommissæren har jevnlig blitt konsultert i forbindelse med språkstriden mellom Slovakia og Ungarn.

Høykommissæren vil arbeide videre innenfor sitt mandat for å fremme integrasjon og bærekraftig sameksistens med sikte på å forebygge konflikter der nasjonale minoriteter er involvert. Regjeringen vil videreføre støtten til Høykommissærens arbeid, herunder gjennom økonomisk støtte.

4 Økonomisk og miljømessig samarbeid

Arbeidet med økonomiske og miljømessige spørsmål er en del av OSSEs brede tilnærming til konfliktforebygging. En hovedoppgave er å identifisere og møte økonomiske og miljømessige utfordringer som kan utgjøre en trussel mot sikkerheten i OSSE-området.

I arbeidet med økonomiske og miljømessige spørsmål vil det kasakhstanske OSSE-formannskapet prioritere transportsikkerhet. I tillegg vil oppmerksomheten også i 2010 være rettet mot eventuelle sikkerhetsmessige følger av den økonomiske krisen. Særlig ble enkelte deltakerland som er store eksportører av arbeidskraft (Moldova, Armenia, Kirgisistan og Tadsjikistan) hardt rammet. Det er grunn til å anta at situasjonen i disse landene og for disse migrasjonsarbeiderne vil forbli problematisk også i 2010.

Arbeidet har vært konsentrert om områder som godt styresett, forbindelsene mellom miljø og sikkerhet, herunder regionalt samarbeid om grensekryssende vannforvaltning, migrasjon og transport- og energisikkerhet. Det greske formannskapet gjorde i 2009 migrasjon til øverste prioritet innen den økonomiske og miljømessige dimensjon. Energisikkerhetsspørsmål ble også løftet frem som et viktig felt for OSSE gjennom en større konferanse i Bratislava i juli. Det kasakhstanske formannskapet legger stor vekt på arbeidet med energisikkerhet i OSSE-regionen, og de legger opp til å arrangere et ekspertforum i løpet av 2010, et møte som vil fokusere på eksisterende juridiske og kommersielle rammeverk, sikring av økte investeringer innen energisektoren, vurdering av eksisterende infrastruktur, beskyttelse mot terrorangrep og videreutvikling av mekanismer for tidlig varsling.

Madrid-erklæringen fra 2007 om miljø- og sikkerhet legger vekt på at OSSE, som en regional sikkerhetsorganisasjon i henhold til FN-paktens kapittel VIII, har en utfyllende rolle å spille når det gjelder å møte utfordringen fra klimaendringene.

Det greske formannskapet ønsket i likhet med for gjengeren, Finland, å sette de sikkerhetsmessige konsekvenser av klimaendringer på OSSEs dagsorden og fikk bred støtte blant annet fra EU. En konferanse viet sikkerhetsmessige sider ved klimapolitikken ble avholdt i Bukarest i oktober 2009. Grunnet russisk motstand har det imidlertid ikke lyktes å oppnå konsensus om å mobilisere OSSE i arbeidet med disse spørsmålene. Dette hindrer likevel ikke at OSSE har kunnet samarbeide nært med relevante aktører, blant annet FNs økonomiske kommisjon for Europa (UNECE), FNs utviklingsprogram (UNDP), FNs miljøprogram (UNEP) og NATO, om gjennomføringen av mer enn 50 prosjekter som fokuserer på forholdet mellom miljø og sikkerhet. Også Norge bidrar her med støtte til ulike prosjekter.

Deltakerlandene har i 2009 gjennomgått OSSEs arbeid med økonomiske og miljømessige spørsmål. Evalueringen munnet ut i en bred enighet om at OSSE først og fremst kan spille en *komplementær* rolle i forhold til innsatsen som gjøres i andre internasjonale fora. Deltakerlandene pekte samtidig på at arbeidet med de økonomiske og miljømessige sider ved sikkerheten bør gis et klarere fokus og samordnes bedre med organisasjonens øvrige virksomhet.

Regjeringen mener OSSE har en rolle når det gjelder økonomiske og miljømessige problemområder som stiller deltakerlandene overfor sikkerhetsmessige utfordringer. Samtidig har organisasjonen begrensede ressurser, og det er viktig at OSSE legger vekt på å konsentrere arbeidet om områder der organisasjonen har faglige fortrinn. Man må unngå å duplisere arbeidet som utføres i andre internasjonale fora og organisasjoner. Regjeringen anser at sammenhengene mellom miljø, klima og sikkerhet vil fortsette å være viktig for OSSE. Det samme gjelder energi- og migrasjonsspørsmål.

5 Politisk-militært samarbeid

Arbeidet innenfor det politisk-militære området var også i 2009 preget av Georgia-konflikten, Russlands «suspensjon» av CFE-avtalen og det russiske forslaget om en ny sikkerhetsarkitektur for Europa. Selv om dagens trusler mot regional sikkerhet i første rekke stammer fra internasjonal terrorisme, organisert kriminalitet, interne maktkamper og etniske eller religiøse konflikter, viste krigen i Georgia at den tid ikke er forbi da også land i Europa tyr til militær makt for å oppnå sine mål. Behovet for konvensjonell nedrustning og sikkerhets- og tillitsskapende tiltak i Europa som er tilpasset den politiske og militære utviklingen, er dermed fortsatt i høyeste grad til stede. Dette vil være en viktig del av Korfu-prosessen/ drøftingene om europeisk sikkerhet i 2010.

OSSE står også i fremste rekke i utviklingen av et multinasjonalt rammeverk mot ulovlig handel med håndvåpen. Arbeidet baserer seg på OSSEs håndvåpendokument fra 2000, og det er opprettet en samarbeidsmekanisme for å tilstrebe lik standard i alle deltakerland. OSSE bidrar også til en effektiv gjennomføring av dette arbeidet i OSSE-området og samarbeider også med andre internasjonale og regionale organisasjoner i dette arbeidet. Deltakerlandene arbeider kontinuerlig med destruksjon av overskuddsvåpen og -ammunisjon, og i perioden 2001–2008 er det destruert 8,6 millioner håndvåpen i OSSE-området.

OSSE bidrar også til sikring og destruksjon av konvensjonell ammunisjon som til dels er dårlig sikret og således utgjør en sikkerhetstrussel. Ammunisjonen er også ofte et stort miljøproblem som hemmer lokal økonomisk utvikling. Det er derfor viktig å raskt få denne ammunisjonen under kontroll og å destruere overskuddet. En rekke deltakerland har anmodet OSSE om støtte til destruksjon av overskuddslagre. Norge støttet til og med 2008 sikrings- og destruksjonsprogrammet i Tadsjikistan, både økonomisk og med personell, og har gitt finansiell støtte til sikringsprosjekter i Hviterussland.

OSSE er likeledes engasjert i destruksjon av gammelt, giftig rakettdrivstoff (såkalt mélange). Dette utgjør et stort miljøproblem i flere OSSE-land blant annet fordi lagringstankene har begynt

å lekke og forurene grunnvannet. Norge har i 2009 gitt økonomisk støtte til destruksjon av slikt rakettdrivstoff i Ukraina. Regjeringen vil fortsatt støtte OSSEs arbeid for å hindre spredning av håndvåpen og bidra til destruksjon av ammunisjon og rakettdrivstoff.

5.1 Konvensjonell nedrustning

OSSE har utviklet en rekke tillits- og sikkerhetskapende tiltak, blant annet gjensidig utveksling av informasjon om forsvarsplanlegging, stridskrefter, våpensystemer og aktiviteter. En viktig plattform for arbeidet er *Wien-dokumentet* av 1999. Informasjonen verifiseres gjennom inspeksjoner og evalueringsbesøk. Et viktig og verdifullt trekk ved tiltakene innen OSSEs ramme er at de i større grad enn CFE-ordningene fanger opp dynamikk, aktiviteter og intensjoner.

Under Wien-dokumentet ble det i 2009 gjennomført totalt 107 inspeksjoner og 71 evalueringsbesøk i OSSE-området. Av disse har Russland stått for omkring en tredel.

Fra norsk side har vi 2009 gjennomført én evaluering til Kashakstan og mottatt én inspeksjon og én evaluering fra Russland. Det forventes at aktiviteten videreføres på samme nivå i 2010.

I tillegg arrangerte Norge i 2009 besøk til en flybase (Bodø hovedflystasjon) og til en militær avdeling (Garnisonen i Sør-Varanger). I henhold til Wien-dokumentet skal deltakerlandene arrangere slike besøk hvert femte år. Totalt deltok 29 OSSE-land med observatører på arrangementet.

Russland fremmet i november 2009 forslag om å gjennomføre en oppdatering av Wien-dokumentet. Det russiske forslaget forutsetter at oppdateringen skal gjennomføres uten at dokumentet åpnes for en fullstendig revisjon. Dokumentet har vært mer eller mindre uforandret siden 1999, og flere forhold og bestemmelser reflekterer ikke de siste ti års militære og tekniske utvikling. Fra norsk side har vi derfor stilt oss positiv til en teknisk oppdatering av dokumentet, og vil aktivt delta i dette arbeidet.

Avtalen om åpne luftrom trådte i kraft i 2002. Hensikten med avtalen er å skape større transparenshets gjennom gjensidig åpning av landenes luftrom for et avtalt antall årlige overflyvninger med fly utstyrt med bestemte sensorer. Det er 34 statsparter til avtalen, og den dekker et videre geografisk område enn Wien-dokumentet av 1999 og CFE-avtalen («fra Vancouver til Vladivostok»). Avtalen om åpne luftrom styrker mulighetene til innsyn i og åpenhet om forhold på bakken i land som er av interesse. Den støtter således opp om verifikasjonsarbeidet under andre avtaler samt tillits- og sikkerhetsskapende tiltak. Flyvningene gjennomføres i stor grad i fellesskap av to eller flere statsparter, og samarbeidet mellom alle medlemslandene er velutviklet og godt. I 2009 ble det gjennomført totalt 90 flyvninger under avtalen. Norge gjennomførte fire flyvninger over Russland, og mottok én russisk flyvning. Det ventes at aktiviteten fortsetter på samme nivå i 2010.

Den såkalte *atferdskodeksen for politisk-militære sikkerhetsaspekter* av 1994 omhandler forpliktelser om blant annet avståelse fra militær maktbruk eller trusler om slik maktbruk, og samarbeid om terrorismebekjempelse. Formålet med adferdskodeksen er også å bidra til demokratisk kontroll av væpnede styrker i hele OSSE-området.

I tillegg overvåker og verifiserer OSSE destruksjon og begrensninger av tyngre våpen for Bosnia-Hercegovina, Kroatia, Montenegro og Serbia. Gjennomføringen har også i 2009 gått rutinemessig, og bidratt til fortsatt normalisering mellom partene. Norge støtter hvert år dette regimet med inspektører i forbindelse med to av inspeksjonene i området.

5.2 CFE-avtalen

CFE-avtalen har siden 1992 bidratt til å fjerne over 64 000 tyngre våpen i Europa og har i så måte vært en ubetinget suksess. Avtalen begrenser offensiv militær kapasitet og bidrar til å hindre destabiliserende styrkekonsentrasjoner. Dette gjelder også i Norges nærområder.

Under OSSEs toppmøte i 1999 ble en ny avtale vedtatt som var bedre tilpasset de endrede sikkerhetspolitiske realiteter i Europa. Den tilpassede avtalen var forutsatt å tre i kraft når alle 30 statsparter hadde ratifisert. Ratifikasjonsprosessen har imidlertid aldri kommet i gang på vestlig side fordi forutsetningen om tilbaketrekking av russisk personell og utstyr fra Georgia og Moldova (de såkalte Istanbul-forpliktelsene fra toppmøtet i 1999) ikke er blitt oppfylt. Russland «suspenderte» fra og med

12. desember 2007 etterlevelse av sine operative forpliktelser etter CFE-avtalen. Begrunnelsen var hovedsakelig manglende vestlig ratifikasjon av den tilpassede CFE-avtalen, begrensninger for utplassering av russiske styrker i avtalens flankeområder, samt NATOs utvidelse. Russland mener dessuten at CFE-avtalen ikke lenger er i tråd med dagens sikkerhetspolitiske realiteter i Europa. Det har heller ikke i 2009 vært bevegelse i forhandlingene, til tross for en rekke bestrebelse både i Wien og i andre fora. I tillegg har USA på vegne av NATO-landene forestått direkte forhandlinger med Russland, men uten resultat.

Denne utviklingen har satt hele CFE-avtaleverket under betydelig press. Ved inngangen til 2010 er det satt i gang en diskusjon blant NATO-landene om hvordan man skal gå videre for å sikre at man har et fungerende avtaleverk også i fremtiden. Et kjernepunkt i dette problemkomplekset er hvordan man rettslig og politisk skal håndtere forholdet mellom Russland, Georgia og Moldova.

CFE-avtalen er rettslig bindende og har virket etter sin hensikt. Avtalens komponenter, det vil si begrensninger på konvensjonelle styrker, åpenhet gjennom utveksling av informasjon om militær struktur og materiell, samt verifikasjon ved inspeksjon av militære avdelinger, har hatt stor tillitsbyggende verdi i perioden fra 1992 og fremover, i komplementaritet med Wien-dokumentet av 1999 og Avtalen om åpne luftrom. Samtidig kan det argumenteres for at viktige deler av CFE-avtalens opprinnelige formål allerede er oppfylt i og med den omfattende reduksjonen av konvensjonelt materiell i Europa som er gjennomført siden avtalen ble inngått.

Begrensningene på utplassering av styrker i avtalens flankeområder har vært viktige for Norge og er en integrert del av CFE-avtalen og den tilpassede CFE-avtalen. Disse begrensningene er imidlertid omfattet av den ensidige suspensjonen Russland har gjort gjeldende siden desember 2007, og har vært et sentralt punkt i russisk argumentasjon mot avtalen.

Opgaven for månedene fremover blir å sikre et avtaleverk som tar vare på de deler av avtalen som fremdeles vil være viktig for åpenhet, forutsigbarhet og tillit mellom landene i Europa, sammen med Wien-dokumentet og Avtalen om åpne luftrom. Regjeringen vil gi dette arbeidet høy prioritet og vil samarbeide nært med øvrige allierte.

Det ble i 2009 gjennomført i alt 73 CFE inspeksjoner. Som foregående år avslø Russland alle anmodninger om inspeksjoner med henvisning til sin suspensjon. Norge gjennomførte én inspeksjon til Ukraina, én til Aserbajdsjan og én til Moldova,

men mottok selv ingen CFE-inspeksjon. Aktiviteten vil ventelig fortsette på samme nivå så lenge den russiske «suspensjonen» varer.

5.3 Sikkerhetssektorreform

OSSE gjør en betydelig innsats når det gjelder sikkerhetssektorreform og bidrar særlig til politireform og -utdanning, økt demokratisk kontroll med sikkerhetsstyrkene og justissektorreform. OSSEs arbeid på politiområdet omfatter ekspertrådgivning, faglig bistand og utvikling av ansvarlige nasjonale polititjenester som hjelper og beskytter innbyggerne. OSSEs sendelag er også involvert i utviklingen av nasjonale lovverk i respektive vertsland. Deltakerlandene ble i 2009 enige om å gjennomgå erfaringene med politisamarbeidet med tanke på å utarbeide en strategisk plan for innsatsen på dette området.

Det store flertallet av OSSEs sendelag bidro til arbeidet på politiområdet i 2009. De største politiprogrammene er på Vest-Balkan, men programmer er etter hvert også iverksatt i Sentral-Asia, Sør-Kaukasus og Øst-Europa. Arbeidet finansieres delvis gjennom frivillige midler. Norge har de siste årene bidratt til OSSEs arbeid med politireform i Serbia, Makedonia, Armenia, Georgia, Moldova, Tadsjikistan og Kirgisistan. Regjeringen vil videreføre sin støtte til OSSEs innsats for sikkerhetssektorreform.

5.4 Grensesikkerhet

Under ministermøtet i 2005 ble deltakerlandene enige om et OSSE-konsept for grensesikkerhet og forvaltning av grensekontroll. Formålet med konseptet er å fremme samarbeidet mellom grense- og tollmyndigheter og legge til rette for bevegelse av mennesker, varer, tjenester og investeringer over landegrensene innenfor lovlige rammer. Deltakerlandene samarbeider om reisedokumenter og visum, med lettelse av visumregimer som et langsiktig perspektiv, og vil også samarbeide om å bekjempe terrortrusler og å forebygge og bekjempe organisert kriminalitet, herunder handel med mennesker, narkotika og våpen og ulovlig migrasjon. I 2006 ble det etablert et nettverk av nasjonale kontaktpunkter for grensespørsmål for å lette informasjonsutvekslingen mellom deltakerlandene.

OSSE har i økende grad de senere årene fokusert på grensesikkerhet i Sentral-Asia, og spesielt langs grensen mot Afghanistan. Ønsket om å

trappe opp OSSEs innsats til støtte for tiltak for å sikre grensene mellom OSSEs deltakerland i Sentral-Asia og Afghanistan er et viktig element i vedtaket fra 2007 om OSSEs engasjement overfor Afghanistan. Vedtaket legger også vekt på å trekke afghanske motparter sterkere med i OSSEs virksomhet, blant annet i arbeidet med grensesikkerhet og grensekontroll.

OSSE er i ferd med å iverksette en rekke prosjekter for å styrke grensesikkerheten og grenseforvaltningen i de sentralasiatiske land, bl.a. gjennom utarbeidelse av nasjonale grensestrategier, opplæring i patruljeringsvirksomhet og tollkontroll. Et regionalt senter for grensesikkerhet og grenseforvaltning ble i 2009 opprettet i Dusjanbe med støtte blant annet fra Norge. Det arbeides med å etablere et tilsvarende regionalt senter for tolloplæring i Bisjkek. Aktivitetene vil også komme afghanske tjenestemenn til gode.

Sikkerhet og stabilitet i Afghanistan på lang sikt er av stor betydning for OSSE-området, og særlig for landene i Sentral-Asia der de nasjonale kapasitetene er svakest. Smugling av våpen, narkotika og mennesker har en destabiliserende effekt på landene i regionen og har også en negativ effekt på Norge. Regjeringen legger betydelig vekt på det arbeidet som OSSE gjør innen grensesikkerhet og grenseforvaltning. Foruten støtte til et grensesikkerhetsprosjekt i Hviterusland har Norge bidratt med støtte til prosjekter i Tadsjikistan, Kirgisistan og Turkmenistan.

5.5 Bekjempelse av organisert kriminalitet

OSSE har de siste årene styrket innsatsen mot organisert kriminalitet. Gjennom organisasjonens brede og helhetlige tilnærming til sikkerhet og tilstedeværelse i en rekke land, kan OSSE bidra med langsiktige preventive tiltak. Organisasjonens bidrag ligger særlig i å yte støtte til spesialiserte organisasjoner og deltakerlandene i deres arbeid med å styrke kampen mot denne formen for kriminalitet, blant annet gjennom nettverksbygging, informasjonsutveksling og kapasitetsoppbygging.

Norge har støttet dette arbeidet aktivt og tok i 2007 et initiativ til et tettere samarbeid mellom OSSE og FNs kontor mot narkotika og kriminalitet (UNODC) og bidro i 2008 med to millioner kroner til et program for å bidra til at de sentralasiatiske deltakerlandene settes bedre i stand til å gjennomføre forpliktelsene i FNs konvensjon for bekjempelse av organisert kriminalitet. Dette arbeidet, som ble avsluttet i 2009, har møtt stor interesse i

regionen. Det er gått ti år siden politisamarbeidet ble etablert, og erfaringene har i det hele vært svært vellykket. Det er likevel behov for en gjennomgang av dette arbeidet. Norge har derfor, sammen med blant annet Tyskland og Sverige, tatt til orde for en gjennomgang av OSSEs politisamarbeid som nå er igangsatt. Resultatet vil bli forelagt deltakerlandene våren 2010.

5.6 Bekjempelse av terrorisme

FN-pakten, FNs sikkerhetsrådsresolusjoner, protokoller og konvensjoner utgjør den politiske og juridiske rammen for OSSEs arbeid mot terrorisme. OSSEs rolle er å følge dette opp i sin region. Videre bidrar organisasjonen til å skape politisk tilslutning til nye initiativ og tjene som plattform for samarbeid mellom tekniske eksperter fra deltakerlandene og spesialiserte organisasjoner. Formålet er å stimulere til internasjonalt samarbeid og identifisere mottiltak mot terrorisme samt å forhindre dobbeltarbeid gjennom samarbeid med andre regionale institusjoner. OSSE har de senere år særlig fokusert på hvordan offentlige og private aktører kan samarbeide for å bekjempe terrorisme, og en

større konferanse med deltakere fra private selskaper og fra landenes myndigheter ble avholdt i Wien i 2008. Tilsvarende ble det avholdt en konferanse i Wien i 2009 om misbruk av ideelle organisasjoner for finansiering av terrorisme og en annen om medias rolle i bekjempelsen av internasjonal terrorisme. Søkelyset er også blitt satt på identifisering av tiltak mot voldelig ekstremisme og radikalisering som kan føre til terrorisme.

Fra norsk side har vi sett et potensial for at OSSE kan bidra til å sette anti-terror arbeidet på den politiske dagsorden i Sentral-Asia. Av den grunn er det blitt gitt en halv million euro over tre år til et prosjekt for å forhindre terrorisme i Kirgistan og Tadsjikistan. Det er også gitt 15.000 euro til en konferanse i annet halvår 2010 som vil drøfte radikaliseringsprosjekt som kan føre til terrorisme i Sentral-Asia. Konferansen vil finne sted i Usbekistan.

Det greske formannskapet arbeidet i 2009 for å få flest mulig OSSE-land til å slutte seg til de internasjonale rettsinstrumenter som foreligger på området og lyktes å få tilslutning til dette under ministermøtet i Aten. Regjeringen vil fortsette å støtte opp om OSSEs arbeid med bekjempelse av terrorisme.

6 Partnersamarbeid

OSSEs partnerland er Japan, Sør-Korea, Thailand, Afghanistan og Mongolia i Asia, samt Algerie, Egypt, Israel, Jordan, Marokko og Tunis i middelhavsområdet. I desember 2009 ble Australia formelt tatt opp som nytt partnerland. Partnerlandene deltar i ulike OSSE-aktiviteter, herunder på møtene i OSSEs faste råd.

Det ble i 2009 holdt fem møter med partnerlandene i Asia med vekt på å utvikle dialogen innen OSSEs tre dimensjoner, grensekontrollaktiviteter overfor Afghanistan og valgene der, oppfølging av demokratifremmende tiltak, regionalt sikkerhetssamarbeid i Nordøst-Asia med fokus på seksparterforhandlingene og samarbeidsområder mellom OSSE og ASEAN. Japan har videreført sitt arbeid for å sette menneskelig sikkerhet på OSSEs dagsorden, et arbeid som også støttes fra norsk side.

Afghanistans aktive medvirkning i samarbeidet la grunnlaget for at ODIHR kunne sende en støttegruppe av valgeksperter under norsk ledelse til landet i forbindelse med presidentvalget i 2009. Et forslag om bistand til afghansk grensepoliti og tollvesen ligger på bordet. Flere av disse tiltakene er iverksatt, men det har hittil ikke lyktes å oppnå enighet om tiltak i Afghanistan. Norge støtter dette arbeidet, også økonomisk, blant

annet grenseovervåknings- og tolloplæringsprosjekter i regionen.

Den årlige konferansen med partnerlandene i Asia ble avholdt i Tokyo i juni 2009. Hovedtemaene var tillitsskaping gjennom militær transparens, energisikkerhet og samfunnsutvikling med vekt på media.

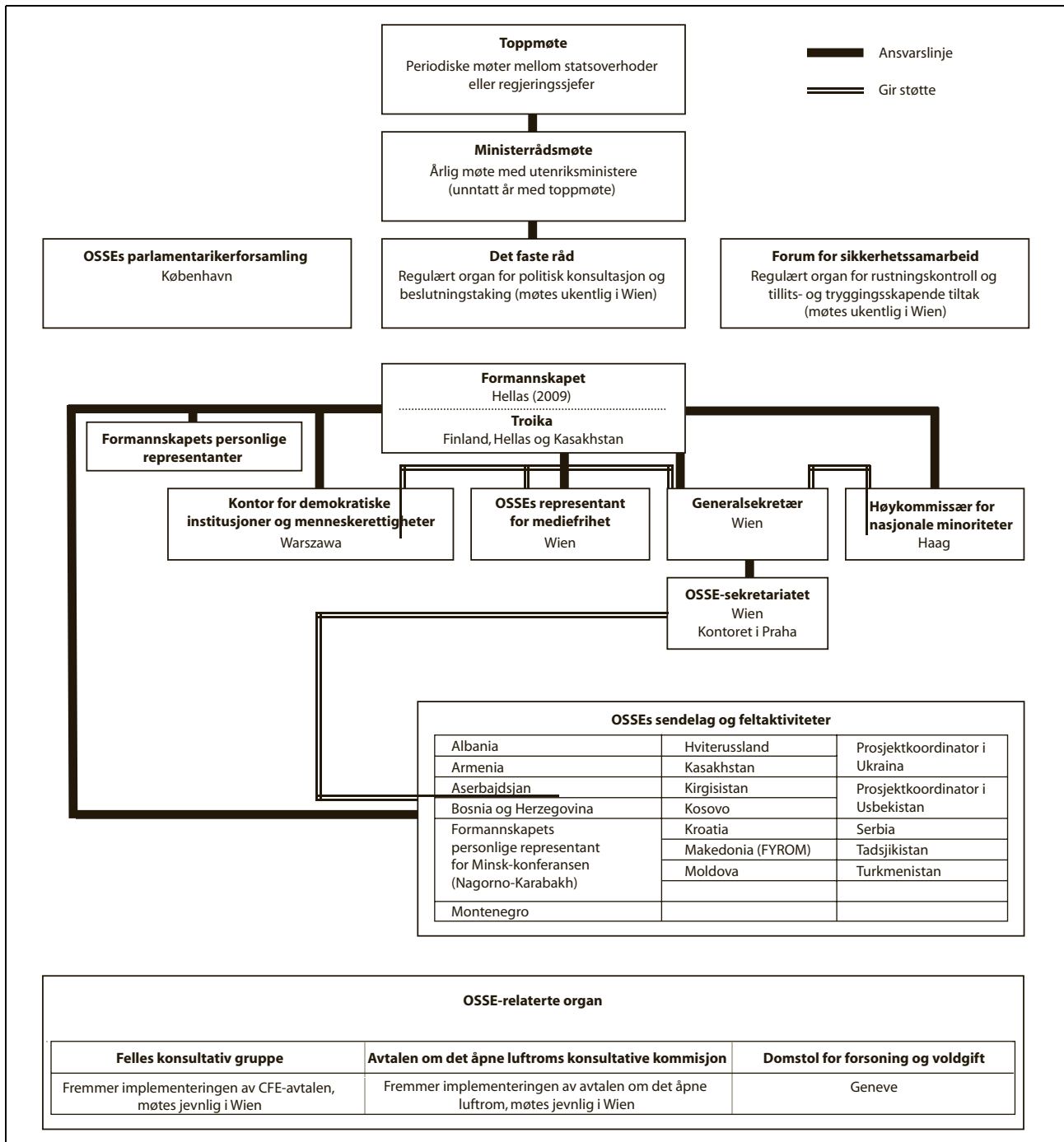
OSSEs deltakerland har også årlige møter med partnerlandene i middelhavsområdet. OSSEs tilnærming til regional sikkerhet var hovedspørsmålet under det årlige middelhavsseminaret, som i 2009 ble arrangert i Kairo. Dialogen med middelhavspartnerlandene har imidlertid ikke gitt de ønskede politiske resultater.

Et eget partnerskapsfond er opprettet for å fremme samarbeidet med partnerlandene.

Utenriksdepartementet

tilrår:

Tilråding fra Utenriksdepartementet av 30. april 2010 om Samarbeidet i Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) i 2009 blir sendt Stortinget.

Vedlegg 1**Organisasjonskart: OSSEs organisasjon og institusjoner**

Figur 1.1 Organisasjonskart: OSSEs organisasjon og institusjoner

Vedlegg 2

Beslutning nr. 1/09. Fremme av Korfu-prosessen

Ministerrådet,

som roser det greske formannskapet for å ha tatt initiativ til en bred og åpen dialog, som skal finne sted i Wien, om sentrale problemstillinger innenfor det utvidede sikkerhetsbegrepet for Europa, og som tar utgangspunkt i resultatet av det uformelle ministermøtet på Korfu,

som er oppmuntret over den positive holdningen som er lagt for dagen i denne dialogen, og som tar hensyn til de mange forslagene som delegasjonene har fremmet i løpet av dialogen,

som erkjenner at det er behov for å fortsette Korfu-prosessen og utdype dialogen for å fremme forståelse og skape tillit samt å videreføre forslag beregnet på å styrke OSSEs evne til å møte sikkerhetstrusler og oppnå konkrete resultater, i den hensikt å sikre en bred og balansert tilnærming til sikkerheten, beslutter for dette formål:

1. å pålegge OSSEs formannskap, i nært samråd med de etterfølgende formannskapene i Forum for sikkerhetssamarbeid, å fortsette den uformelle, regelmessige og åpne dialogen i 2010, innenfor rammen av Korfu-prosessen, gjennom jevnlig uformelle møter med de faste representantene, eventuelt forsterket med representanter fra hovedstedene, for å finne fram til nye områder der det råder enighet, og bidra til konsensusbygging.

Samtidig som det tas hensyn til den innledende vurderingen av de viktigste truslene og utfordringene for sikkerheten og samarbeidet som er definert så langt i Korfu-prosessen, vil det i den videre dialogen legges vekt på følgende:

- gjennomføring av alle OSSEs normer, prinsipper og forpliktelser,
- OSSEs rolle innenfor tidlig varsling, konfliktforebygging og konfliktløsning, krisehåndtering og gjenoppbygging etter konflikt,
- betydningen av våpenkontroll og tillits- og sikkerhetsskapende tiltak for etablering av tillit i et sikkerhetsklima som er i stadig endring,

- grenseoverskridende og flerdimensjonale trusler og utfordringer,
- økonomiske og miljømessige utfordringer,
- menneskerettigheter og grunnleggende friheter, demokrati og rettssikkerhet,
- bedring av OSSEs effektivitet,
- samarbeid med andre organisasjoner og institusjoner med utgangspunkt i plattformen for kooperativ sikkerhet fra 1999.

Innenfor rammen av Korfu-prosessen kan deltakerstatene ta opp alle spørsmål de anser som relevante.

2. Med utgangspunkt i resultatene av de uformelle møtene med de faste representantene skal OSSE-formannskapet, i nært samråd med formannskapet i Sikkerhetsforumet, innen utgangen av juni 2010 legge fram en foreløpig rapport som oppsummerer de forslag deltakerstatene har fremmet innenfor rammen av Korfu-prosessen, for et felles forsterket møte av Det faste råd og Sikkerhetsforumet, til videre behandling og eventuell beslutning.
3. Det faste råd og Sikkerhetsforumet skal, innenfor rammen av sine mandater og eventuelt i fellesskap, gå gjennom rapporten og ved behov vurdere tiltak basert på forslagene i den.
4. OSSEs operative strukturer skal, på anmodning og innenfor sitt mandat, yte bistand og gi sakkyndig innspill etter behov. OSSEs parlamentarikerforsamling kan også bidra i Korfu-prosessen.
- Formannskapet skal, etter nært samråd med deltakerstatene, innby OSSEs samarbeidspartnere og internasjonale, regionale og subregionale organisasjoner og institusjoner samt representanter for akademiske miljøer og frivillige organisasjoner til på ad hoc-basis å bidra under drøftingene.
5. Det faste råds og Sikkerhetsforumets deltakelse i Korfu-prosessen skal ikke gå på bekostning av deres mandater, ordinære dagsorden og virksomhet.

Vedlegg 3

Beslutning nr. 2/09. Ytterligere OSSE-innsats for å møte grenseoverskridende trusler og utfordringer knyttet til sikkerheten og stabiliteten

Ministerrådet,

som er oppmerksom på at det skiftende sikkerhetsklimaet i det 21. århundre og globaliseringsprosessen sammen medfører nye trusler og utfordringer av grenseoverskridende og flerdimensjonal art knyttet til sikkerheten og stabiliteten, og at dette krever omfattende og felles innsats på mange plan,

som stadfester at arbeidet med å forebygge og bekjempe trusler mot stabiliteten og sikkerheten stadig er konsentrert om streng etterlevelse av folkeretten og prinsippene i De forente nasjoners pakt, og at FNs sikkerhetsråd bærer hovedansvaret for å opprettholde internasjonal fred og sikkerhet og fortsatt spiller en avgjørende rolle i arbeidet for sikkerhet og stabilitet i verden,

som har tro på at OSSE, med utgangspunkt i sitt store antall medlemmer, sin tematiske ekspertise og det felles, utvidede, kooperative og udelelige sikkerhetsbegrepet som kjennetegner Organisasjonen, kan gi et reelt bidrag til utforming av tiltak mot disse utfordringene basert på samarbeid,

som er klar over at trusler mot sikkerheten og stabiliteten i OSSE-området lettere kan oppstå som en destabiliserende konsekvens av hendelser som finner sted på tvers av den militærpolitiske, den økonomiske og miljømessige og den menneskelige dimensjon,

som er oppmerksom på at trusler mot deltakerstatene utenfra også kan komme fra områder som grenser til OSSE-regionen, og derfor kan kreve mottiltak som må samordnes nært med OSSEs samarbeidspartnere og relevante internasjonale og regionale organisasjoner,

som bekrefter at OSSEs strategi fra 2003 for å møte trusler mot sikkerheten og stabiliteten i det 21. århundre stadig er like aktuell som et flerdimensjonalt, bredt og kooperativt fundament for OSSEs virksomhet på dette feltet,

som roser Det faste råd og Forum for sikkerhetssamarbeid som, innenfor rammen av sine respektive mandater, arbeider fortløpende for å møte grenseoverskridende trusler,

som roser den aktive rollen OSSE spiller i alle deler av Organisasjonens område for å møte grenseoverskridende trusler, takket være Sekretariats, institusjonenes og feltoperasjonenes betydelige innsats for å bistå samtlige deltakerstater med å gjennomføre deres forpliktelser innenfor alle tre dimensjoner, og som stadfester at det er viktig å styrke samarbeidet med OSSEs parlamentarikerforsamling i alle relevante spørsmål,

som stadfester at respekt for menneskerettighetene og de grunnleggende friheter, demokrati og rettsstatens normer står sentralt i OSSEs utvidede sikkerhetsbegrep, og som erkjenner at sterke demokratiske institusjoner og rettsikkerhet i betydelig grad bidrar til å hindre at det oppstår grenseoverskridende trusler,

som tar i betraktning at mellomstatlige og indre konflikter i hele OSSE-området kan medføre ustabilitet og andre typer farer og trusler, som terrorisme, spredning av masseødeleggelsesvåpen, stor og destabiliserende konsentrasjon og ukontrollert spredning av håndvåpen og lette våpen, brudd på menneskerettighetene, masseutvisninger, forverring av de sosioøkonomiske forhold og ulovlig innvandring,

som er oppmerksom på at manglende etterlevelse av folkeretten og av OSSEs normer og prinsipper samt en rekke faktorer knyttet til den militærpolitiske, den økonomiske og miljømessige og den menneskelige dimensjon ligger bak de umiddelbare årsakene til voldelige konflikter,

som roser OSSE for dens bidrag i den globale kampen mot terrorisme, særlig for å støtte opp om FNs innsats og gjennom nært samarbeid med andre internasjonale og regionale organisasjoner, og som roser Organisasjonen også for dens banebrytende programmer på områder som kamp mot bruk av Internett til terrorformål, offentlig-private partnerskap for å bekjempe terrorisme, styrket kontroll med reisedokumenter og rettslig samarbeid i straffesaker forbundet med terrorhandlinger, kamp mot voldelig ekstremisme og radikalise-

ring som fører til terrorisme, og sikring av kritisk energiinfrastruktur mot terrorangrep,

som merker seg OSSEs bidrag til det internasjonale arbeidet mot organisert kriminalitet, blant annet ulovlig handel med narkotika, smugling av innvandrere, ulovlig innvandring, menneskehandel og andre grenseoverskridende trusler, ved å yte deltakerstatene relevant hjelp og ekspertise til å håndheve loven,

som minner om at vi har forpliktet oss til å styrke OSSEs rolle i sivil, politirelatert virksomhet som en integrert del av Organisasjonens innsats innenfor konfliktforebygging, krisehåndtering og gjenoppbygging etter konflikt, og som merker seg OSSEs politirelaterte virksomhet, blant annet i form av hjelp til kapasitetsbygging, demokratiopplæring for polititjenestemenn og opplæring i grunnleggende politimetoder,

som merker seg den fremgang som er oppnådd i arbeidet med grensesikkerhet og forvaltning av grensekontroll i OSSE etter vedtakelsen av OSSEs konsept for grensesikkerhet og forvaltning av grensekontroll i 2005, og som gjentar at det fortsatt er viktig å styrke Organisasjonens kapasitet til å fremme åpne og sikre grenser og, der det er aktuelt, å bidra til økt mellomstatlig samarbeid som kommer alle til gode, for å kunne møte trusler som følger av terrorisme, organisert kriminalitet, ulovlig innvandring og ulovlig handel med våpen, narkotika og mennesker,

som roser fremdriften ved gjennomføringen av Ministerrådets beslutning om OSSEs engasjement i Afghanistan, som ble vedtatt på møtet i Madrid i 2007 (MC.DEC/4/07), og som oppfordrer deltakerstatene til å intensivere innsatsen for å gjennomføre beslutningen,

som verdsetter deltakerstatenes vilje til å arbeide for å styrke cybersikkerheten i OSSE gjennom en helhetlig tilnærming, slik det fremgikk av resultatene fra Organisasjonens møte om dette temaet i mars 2009,

som verdsetter Sekretariatets innsats for å bistå deltakerstatene i kampen mot grenseoverskridende trusler og utfordringer innenfor den økonomiske og miljømessige dimensjon, blant annet på områder som ulovlig innvandring, godt styresett, transport, energisikkerhet og sikkerhetsmessige konsekvenser av miljøutfordringer,

som stadfester at diskriminerende og intolerant praksis, som kan ha opphav i for eksempel etniske eller religiøse spenningsforhold, aggressiv nasjonalisme, sjåvinisme eller fremmedfrykt, eller kan skyldes rasisme, antisemittisme, voldelig ekstremisme eller også manglende respekt for rettighetene til personer som tilhører nasjonale mino-

riteter, ikke bare truer enkeltmenneskers sikkerhet, men kan også resultere i omfattende konflikter og vold,

som erkjenner at problemet med flyktninger og internt fordrevne i OSSE-området, blant annet som følge av konflikter, brudd på menneskerettighetene og naturskapte eller menneskeskapte katastrofer, krever samordnet innsats og økt samarbeid fra samtlige deltakerstaters side,

som erkjenner verdien av OSSEs omfattende innsats i kampen mot menneskehandel, og som gir spesialrepresentanten og koordinatoren for bekjempelse av menneskehandel og andre berørte operative strukturer i OSSE behørig ros for deres innsats og engasjement for å bistå deltakerstatene i arbeidet mot menneskehandel,

som er klar over at mange trusler av militærpolitisk karakter, blant annet som følge av en destabiliserende konsentrasjon av konvensjonelle våpen, ulovlig overføring av våpen og spredning av masseødeleggelsesvåpen, fortsatt gir grunn til stor bekymring i OSSEs deltakerstater,

som innser at den innsats som kreves for å bekjempe spredning av masseødeleggelsesvåpen og deres leveringsmidler, ikke bare begrenser seg til militære virkemidler, og som ser med glede på at Forum for sikkerhetssamarbeid 30. september 2009 vedtok å utarbeide en håndbok om beste praksis for å gjennomføre FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1540,

som erkjenner fullt og helt at grenseoverskridende trusler og utfordringer, også når det gjelder samarbeid på tvers av landegrenser og organisasjoner, fortsatt er et viktig tema for drøftinger innenfor Korfu-prosessens rammer,

beslutter å intensivere den individuelle og kollektive innsatsen for å håndtere grenseoverskridende trusler mot sikkerheten på en helhetlig og tverrdimensjonal måte, i samsvar med OSSEs strategi for å møte trusler mot sikkerheten og stabiliteten i det 21. århundre, og i så måte å utnytte Organisasjonens ekspertise og komparative fortrinn fullt ut,

beslutter å se nærmere på hvordan synergieffekten i OSSEs arbeid mot slike trusler kan styrkes, blant annet ved å bedre samordningen innad i OSSE og styrke samarbeidet med Organisasjonens samarbeidspartnere, og ved å konsentrere innsatsen om de områdene der OSSE kan gi et verdifullt tilskudd til FNs arbeid og utfylle den virksomhet som utføres av andre internasjonale organisasjoner, blant annet med utgangspunkt i Plattform for kooperativ sikkerhet fra 1999,

pålegger alle operative strukturer i OSSE, innenfor rammen av deres nåværende mandat og

de foreliggende ressurser, å intensivere innsatsen med sikte på å styrke Organisasjonens tverrinstitusjonelle tiltak mot flerdimensjonale trusler mot sikkerheten, særlig på områder som spenner over flere av de operative strukturenes mandat,

ber Generalsekretæren, med utgangspunkt i Sekretariatets nåværende mandat og innenfor rammen av de tilgjengelige ressurser, om å utrede hvordan den operative virksomheten i sterkere

grad kan samordnes de operative strukturene imellom, slik det er fastsatt i ministerrådsbeslutning nr. 18 fra Brussel (MC.DEC/18/06), samtidig som det legges særskilt vekt på OSSEs flerdimensjonale virksomhet for å møte grenseoverskridende trusler mot sikkerheten, og innen 1. april å utarbeide en første oversikt over fremdriften og senest innen 1. juni 2010 å legge fram for Det faste råd forslag til planlegging i den forbindelse.

Vedlegg 4

Beslutning nr. 3/09. Ytterligere tiltak for å slutte opp om og fremme internasjonale bestemmelser mot terrorisme

Ministerrådet,

som er fast bestemt på å styrke OSSEs antiterrorvirksomhet i samsvar med folkeretten og internasjonale standarder, og i tråd med gjeldende OSSE-forpliktelser,

som gjentar at deltakerstatenes innsats mot terrorisme må gjennomføres med full respekt for rettsstatens normer og i samsvar med deres forpliktelser etter Sikkerhetsrådets resolusjoner og universelle konvensjoner og protokoller om å forebygge og bekjempe terrorisme, FNs globale anti-terrorstrategi og aktuelle bestemmelser nedfelt i internasjonale menneskerettigheter, internasjonal humanitærrett og internasjonalt vern for flyktninger,

som minner om OSSEs forpliktelser etter ministerrådsbeslutning nr. 1 fra Bucuresti (MC(9).DEC/1), ministererklæringen om den internasjonale konvensjon mot kjernefysisk terrorisme (MC.DOC/1/05) og erklæringen fra ministermøtet i Brussel om oppslutning om og fremme av internasjonale bestemmelser mot terrorisme (MC.DOC/5/06), og som ser med glede på den betydelige fremdriften i deltakerstatenes bestrebelser på å bli part i de tolv universelle konvensjonene og protokollene mot terrorisme fra 1963–1999, og også på den fremgang som er oppnådd med hensyn til å undertegne og ratifisere den internasjonale konvensjonen mot kjernefysisk terrorisme (2005),

som merker seg at det den seneste tid har funnet sted en betydelig utvikling med hensyn til det internasjonale rettslige rammeverket mot terrorisme, særlig vedtakelsen av endringsprotokollen til konvensjonen om fysisk beskyttelse av nukleært materiale (2005), protokollen til konvensjonen om bekjempelse av ulovlige handlinger mot sikkerheten ved skipsfart (2005) og protokollen til protokollen om bekjempelse av ulovlige handlinger mot sikkerheten ved faste plattformer plassert på kontinentalsokkelen (2005), og som ønsker å bidra til en snarlig iverksetting av disse protokollene,

som erkjenner at det er nødvendig å gjennomføre bestemmelser om straffbare handlinger ned-

felt i universelle konvensjoner og protokoller mot terrorisme i intern strafferett, eventuelt også i forvaltnings- og sivilrett, slik at det kan fastsettes passende strafferammer for disse handlingene med henblikk på å stille dem som begår, står bak, støtter eller finansierer terrorhandlinger, for retten i henhold til rettsstatens normer, og å legge til rette for rettslig samarbeid internasjonalt ut fra prinsippet om at gjerningspersonen skal utleveres eller straffefølges, slik det er fastsatt i relevante resolusjoner fra FNs sikkerhetsråd og de universelle instrumentene mot terrorisme,

som videre erkjenner at deltakerstatene i OSSE kan ha behov for teknisk bistand til å gjennomføre de tiltak som er nevnt ovenfor,

som erkjenner at parlamentarikere spiller en viktig rolle ved å bidra til at de universelle konvensjonene og protokollene mot terrorisme blir ratifisert og gjennomført i nasjonal lovgivning,

henstiller til de deltakerstater som ennå ikke er part i de gjeldende 13 universelle konvensjonene og protokollene mot terrorisme, å gjøre sitt beste for omgående å bli det og å gjennomføre bestemmelsene i disse konvensjonene og protokollene fullt ut,

oppfordrer OSSEs deltakerstater til å vurdere å bli part i endringsprotokollen til konvensjonen om fysisk beskyttelse av nukleært materiale (2005), protokollen til konvensjonen om bekjempelse av ulovlige handlinger mot sikkerheten ved skipsfart (2005) og protokollen til protokollen om bekjempelse av ulovlige handlinger mot sikkerheten ved faste plattformer plassert på kontinentalsokkelen (2005), og til deretter å gjennomføre protokollenes bestemmelser fullt ut,

oppfordrer OSSEs deltakerstater til å vurdere å bli part i regionale og subregionale rettslige instrumenter om terrorisme, herunder Europarådets konvensjon om forebygging av terrorisme,

pålegger Generalsekretæren, innenfor rammen av de tilgjengelige ressurser og i samarbeid med FNs kontor mot narkotika og kriminalitet (UNODC) samt andre relevante internasjonale aktører, å arrangere et møte i 2010 for å bistå del-

takerstatene med de strafferettslige sidene ved gjennomføringen av de universelle konvensjonene og protokollene mot terrorisme som ble inngått i 2005,

pålegger Formannskapet, i samordning med OSSEs operative strukturer, innenfor rammen av de tilgjengelige ressurser og i samarbeid med UNODC og Europarådet samt andre relevante internasjonale partnere, å arrangere en konferanse på ekspertnivå i Astana i 2010 om vellykkede strategier, hensiktsmessig politikk og tiltak som har vist seg effektive for å forebygge terrorisme,

oppfordrer OSSEs deltakerstater til økt mellomstatlig samarbeid for å fremme de universelle konvensjonene og protokollene mot terrorisme gjennom utveksling av faglig ekspertise, og pålegger Generalsekretæren å fortsette å fremme mellomstatlig samarbeid, herunder å avpasse tilbud og anmodninger om teknisk bistand mellom deltakerstatene,

pålegger Generalsekretæren og de berørte operative strukturer i OSSE, innenfor rammen av de tilgjengelige ressurser, å videreføre samarbeidet med UNODC for å styrke det rettslige regimet

mot terrorisme ved å arbeide for at de universelle instrumentene mot terrorisme blir gjennomført, særlig å fortsette å styrke og effektivisere bistanden til UNODCs program til bekjempelse av terrorisme med sikte på:

- å bidra til bevisstgjøring og til å skape politisk vilje i deltakerstatene til å bli part i de universelle konvensjonene og protokollene mot terrorisme,
- å yte teknisk bistand til deltakerstater som ber om hjelp til å utforme antiterrorlovgivning,
- å lære opp rettstjenestemenn i rettslig samarbeid internasjonalt i straffesaker forbundet med terrorhandlinger,

og oppfordrer deltakerstatene til på frivillig grunnlag å bidra økonomisk til relevante prosjekter som gjennomføres på disse områdene utenom budsjettet,

ber OSSEs samarbeidspartnere om på frivillig grunnlag å gjennomføre OSSEs forpliktelser om å fremme internasjonale bestemmelser mot terrorisme og samarbeid i straffesaker forbundet med terrorhandlinger.

Vedlegg 5**Beslutning nr. 4/09. Den fremtidige innretningen av den økonomiske og miljømessige dimensjon**

Ministerrådet,

som stadfester OSSEs forpliktelser innenfor den økonomiske og miljømessige dimensjon,

som har i erindring dokumentet om en OSSE-strategi for den økonomiske og miljømessige dimensjon, som ble vedtatt på Ministerrådets 11. møte i Maastricht i 2003,

som ser med glede på Formannskapetets rapport om den fremtidige innretningen av OSSEs økonomiske og miljømessige dimensjon og rapportens konklusjoner og anbefalinger (CIO.GAL/97/09),

som understreker at det fortsatt er behov for å gjøre OSSEs virksomhet innenfor den økonomiske

og miljømessige dimensjon mer strømlinjeformet og effektiv,

pålegger Det faste råd, gjennom det berørte uformelle og underliggende organet og med støtte fra Kontoret til koordinatoren for økonomiske og miljømessige aktiviteter (OCEEA), innen utgangen av 2010 å definere og vedta egnede tiltak med sikte på å gjennomføre anbefalingene i rapporten,

oppfordrer fremtidige formannskap, deltakerstatene og OSSEs sekretariat til å føre regelmessig tilsyn med fremdriften i arbeidet med å gjennomføre strategidokumentet fra Maastricht.

Vedlegg 6**Beslutning nr. 5/09. Forvaltning av migrasjonsfeltet**

Ministerrådet,

som minner om og stadfester OSSEs forpliktelse på migrasjonsfeltet, særlig de aktuelle bestemmelsene i Sluttakten av 1975 fra Helsingfors, ministerrådsbeslutning nr. 2/05 om migrasjon og ministererklæringen om migrasjon (MC.DOC/6/06),

som tar hensyn til dokumentet om en OSSE-strategi for den økonomiske og miljømessige dimensjon som ble vedtatt av Ministerrådet i Maastricht (2003), og som minner om det 13. møtet i OSSEs økonomiske forum,

som merker seg de initiativer OSSE har tatt og det arbeid Organisasjonen har nedlagt innenfor rammen av det 17. møtet i OSSEs forum for økonomiske og miljømessige spørsmål, med tittelen «Forvaltning av migrasjonsfeltet og sammenhengen med økonomisk, sosial og miljømessig politikk, til beste for stabiliteten og sikkerheten i OSSE-området»,

som erkjenner at det blir stadig viktigere å forvalte migrasjonsfeltet effektivt, og at dette innebærer store fordeler for den sosioøkonomiske utviklingen, det sosiale samholdet, sikkerheten og stabiliteten i alle land, ikke minst opprinnelses-, transit- og mottakerlandene, og som fullt ut anerkjenner innvandrernes og deres familiemedlemmers menneskerettigheter,

som understreker at det er viktig å integrere et migrasjonsperspektiv i økonomiske, sosiale, miljømessige, utviklingsmessige og sikkerhetsrelaterte strategier og å ta opp spørsmål om forvaltning av migrasjonsfeltet gjennom en bred og tverrdimensjonal tilnærming grunnet på samarbeid,

som understreker at det er nødvendig å legge til rette for lovlig innvandring og å bekjempe ulovlig innvandring,

som er oppmerksom på at innvandring håndteres ulikt i de ulike deltakerstatene i OSSE, og som ønsker å dra nytte av deres erfaring og beste praksis,

som understreker at det er nødvendig å utdype dialogen og samarbeidet på alle nivåer innad i og på tvers av alle stater samt med alle berørte aktører, herunder partene i arbeidslivet, næringslivet, sivilsamfunnet og det akademiske miljø, for å

kunne arbeide effektivt med de muligheter og utfordringer som en helhetlig forvaltning av migrasjonsfeltet fører med seg,

som bekrefter at samarbeid, dialog og utveksling av god praksis og informasjon om forvaltning av migrasjonsfeltet fortsatt er en viktig del av OSSEs utvidede sikkerhetsbegrep, som støttes på tvers av Organisasjonens tre dimensjoner etter behov og innenfor deres respektive mandater, kapasitet og ressurser,

1. oppfordrer deltakerstatene til å fortsette å arbeide med forvaltning av migrasjonsfeltet ved at de
 - retter særlig oppmerksomhet mot de dypereliggende årsakene til migrasjon,
 - sørger for at deres egen innvandringspraksis er i samsvar med deres respektive internasjonale forpliktelser og OSSE-forpliktelsene,
 - videreutvikler og styrker gjennomføringen av en helhetlig og effektiv nasjonal innvandringspolitikk og tilhørende handlingsplaner der det er aktuelt,
 - forbedrer innhenting av sammenlignbare data om migrasjon for å legge til rette for dialog og utveksling av beste praksis i OSSE,
 - fremmer samarbeid og partnerskap mellom opprinnelses- og mottakerlandene ved å legge til rette for effektive ordninger for lovlig innvandring, som sirkulær migrasjon og andre typer frivillige programmer for arbeidsmobilitet, til beste for utviklingen i opprinnelses- og mottakerlandene,
 - respekterer innvandrernes menneskerettigheter og styrker innsatsen for å bekjempe diskriminering, intoleranse og fremmedfrykt rettet mot innvandrere og deres familier,
2. oppfordrer deltakerstatene til å integrere et likestillingsperspektiv i innvandringspolitikken og merke seg anbefalingene i OSSEs håndbok om likestillingsperspektivet i arbeidsinnvandringspolitikken,
3. oppfordrer deltakerstatene til, etter behov og gjennom konsultasjoner, partnerskap og sam-

- arbeid mellom myndighetene på bilateralt, regionalt og interregionalt plan, å styrke forvaltningen av migrasjonsfeltet ved å sørge for en bedre samordning mellom innvandringspolitikken og den økonomiske, sosiale, miljømessige og sikkerhetsrelaterede politikken,
4. oppmuntrer deltakerstatene til å treffe nødvendige tiltak for å redusere de negative konsekvensene av den internasjonale finanskrisen for migranter ved å styrke det økonomiske samarbeidet, skape gunstige betingelser for investeringer og næringsvirksomhet og gjøre det enklere for utflyttede å overføre penger til hjemlandet,
 5. pålegger Det faste råd, rådets uformelle underliggende organer og OSSEs operative strukturer, i samsvar med deres respektive mandater på tvers av dimensjonene og innenfor rammen av organisasjonens utvidede sikkerhetsbegrep og de foreliggende ressurser, blant annet
 - å sørge for en bred regional arena for dialog om migrasjons- og sikkerhetsspørsmål, både deltakerstatene imellom og mellom deltakerstatene og OSSEs samarbeidspartnere, og med deltakelse fra andre relevante aktører, i samsvar med OSSEs forretningsorden,
 - å fortsette å arbeide med likestillingsaspektet ved migrasjon,
 - på anmodning å bistå deltakerstatene med å forbedre innvandringslovgivningen og å utarbeide og gjennomføre effektive nasjonale regelverk, gjennom rådgivning og opplæring og i samarbeid med relevante internasjonale og regionale organisasjoner,
 - for å sikre høyere beredskap på dette området, å bidra til det internasjonale arbeidet for å evaluere hvilke konsekvenser miljøødeleggelser kan få for migrasjonspresstet – miljøutfordringer som kan forsterkes av klimaendringene,
 - på anmodning å fortsette å bistå deltakerstatene med å fremme en effektiv forvaltning av migrasjonsfeltet, herunder ved utveksling av beste praksis, og å legge til rette for lovlig innvandring og å bekjempe ulovlig innvandring, samtidig som de legger særskilt vekt på bilateralt og multilateralt samarbeid på dette området.
-

Vedlegg 7

Beslutning nr. 6/09. Styrking av dialogen og samarbeidet om energisikkerheten i OSSE-området

Ministerrådet,

som stadfester forpliktelsene om energisikkerhet i dokumentet om en OSSE-strategi for den økonomiske og miljømessige dimensjon, som ble vedtatt på Ministerrådets møte i Maastricht i 2003, ministerrådsbeslutning nr. 12/06 om å fremme dialog om energisikkerheten i OSSE og ministerrådsbeslutning nr. 6/07 om sikring av kritisk energiinfrastruktur mot terrorangrep,

som merker seg det arbeidet som er nedlagt for å gjennomføre disse forpliktelsene, og som ønsker å fremme videre samarbeid og dialog mellom deltakerstatene på området energisikkerhet og å håndtere alle typer risiko og trusler knyttet til kritisk energiinfrastruktur,

som tar hensyn til felleserklæringen fra G8-landenes energiministre og EUs energikommissær i L'Aquila i mai 2009, som ønsker å sette fokus på og styrke dialogen om G8-landenes handlingsplan mot klimaendringer, for ren energi og for bærekraftig utvikling (2005), og som gjentar sin støtte til St. Petersburg-prinsippene om global energisikkerhet (2006),

som tar hensyn til at forbruket av energiresurser kan øke,

som er oppmerksom på konsekvensene av den internasjonale finanskrisen og behovet for å fortsette å investere i energisektoren og fremme godt offentlig styresett og god foretaksledelse, samtidig som det tas behørig hensyn til sikkerhets- og miljøaspektene,

som erkjenner OSSEs komparative fortrinn som en arena for bred politisk dialog og OSSEs stadig sterkere innsats for å fremme dialog om energisikkerheten, sikre videreføringen av den og legge til rette for utveksling av beste praksis mellom deltakerstatene, for derigjennom å utfylle eksisterende bilaterale og multilaterale aktiviteter og initiativer innenfor energisamarbeidet,

som minner om drøftingene på OSSE-formannskapetets konferanse om styrking av energisikkerheten i OSSE-området, som ble avholdt i Bratislava 6. og 7. juli 2009,

som erkjenner at det er nødvendig å innlede en samarbeidsdialog for å drøfte den økende og gjensidige energiavhengigheten som eksisterer mellom produsent-, konsument- og transitlandene i OSSE-området, slik at det kan skapes større åpenhet, pålitelighet og samarbeid på energiområdet, og slik at verdenssamfunnet blir bedre i stand til å forebygge og løse tvister om energi,

som understreker at utfordringene knyttet til klimaendringer, energisikkerhet og effektiv utnyttelse av energiresurser, som alle henger nært sammen, er blant de viktigste spørsmålene som rent strategisk må løses for å sikre bærekraftig utvikling,

som er klar over at det er viktig å ha tilgang til ny energiteknologi på omforente vilkår og til alternative energikilder, å diversifisere energiforsyningen, forsyningsrutene og transportsystemene og å modernisere og utvikle eksisterende systemer,

1. oppmuntrer deltakerstatene, med sikte på å møte utfordringene i energisektoren i OSSE-området, til å skape økt bevissthet om de mål og prinsipper som ble vedtatt på G8-møtet i St. Petersburg for å styrke den globale energisikkerheten:

- styrke åpenheten, forutsigbarheten og stabiliteten i de globale energimarkedene,
- skape gunstige betingelser for investeringer i energisektoren,
- forbedre energieffektiviseringen og energisparingen,
- spre energibruken på flere kilder,
- sørge for den fysiske sikringen av kritisk energiinfrastruktur,
- redusere energifattigdommen,
- sette klimaendringene og bærekraftig utvikling på dagsordenen,

2. oppfordrer deltakerstatene, i samsvar med ministerrådsbeslutning nr. 12/06, til å fortsette å bruke OSSE som en arena for dialog om energisikkerheten og samtidig unngå virksomhet som allerede utføres i bilaterale og multilaterale fora for energisamarbeid, for å

- bidra til sikkerhet og stabilitet i OSSE-området,
 - styrke samarbeidet mellom deltakerstatene på energiområdet, eventuelt også på regionalt og subregionalt plan,
3. pålegger Det faste råd, med støtte fra OSSE-sekretariatet, å arrangere et temamøte på ekspertnivå i OSSE i 2010 med det formål å vurdere OSSEs bidrag til det internasjonale samarbeidet om energisikkerhet i fremtiden,
 4. pålegger OSSEs generalsekretær å legge fram til behandling i Det faste råd i 2010 en rapport om OSSEs utfyllende rolle innenfor energisikkerhet, basert på resultatene og anbefalingene fra ekspertmøtet nevnt ovenfor og etter konsultasjon med deltakerstatene og relevante internasjonale og regionale organisasjoner og byråer,
 5. pålegger Kontoret til koordinatoren for økonomiske og miljømessige aktiviteter, i samarbeid med andre operative strukturer i OSSE og innenfor rammen av deres mandater og foreliggende ressurser, på anmodning å fortsette å bistå deltakerstatene for å støtte utveksling av beste praksis og bygge kapasitet på områder knyttet til energisikkerhet, blant annet energioptimalisering, energisparing og utvikling av og investering i fornybare energikilder,
 6. oppfordrer OSSEs samarbeidspartnere til på frivillig grunnlag å gjennomføre det som er fastsatt i denne beslutning.
-

Vedlegg 8

Beslutning nr. 7/09. Kvinners deltakelse i det offentlige og politiske liv

Ministerrådet,

som minner om OSSEs forpliktelser om å arbeide for likestilling, ikke-diskriminering og fremme av like rettigheter for kvinner og menn til å delta i det offentlige og politiske liv,

som er klar over at kvinner i OSSE-området fortsatt er underrepresentert i beslutningsorganer i den lovgivende, utøvende – herunder politiet – og dømmende myndighet,

som er bekymret over at utbredt diskriminering av kvinner fortsatt undergraver deres muligheter til reell medvirkning i det offentlige og politiske liv på alle nivåer,

som erkjenner at tilsyn med gjennomføringen av OSSE-forpliktelsene, blant annet i egnede OSSE-fora, kan bidra til utforming av mer effektive metoder og tiltak,

som stadfester at full og lik utøvelse av menneskerettigheter for kvinner er avgjørende for å oppnå et mer fredelig, velstående og demokratisk OSSE-område,

som stadfester at deltakerstatene har forpliktet seg til å gjennomføre OSSEs handlingsplan fra 2004 til fremme av likestilling proaktivt i alle deler av organisasjonen, og som minner om ministerrådsbeslutning nr. 14/05 om kvinners rolle ved konfliktforebygging, krisehåndtering og gjenoppbygging etter konflikt og 15/05 om å forebygge og bekjempe vold mot kvinner, som begge ble vedtatt i Ljubljana,

som minner om FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1325 (2000), som krever at kvinner må delta fullt ut og på lik linje ved beslutningstaking i forbindelse med konfliktforebygging og ved gjenoppbygging etter konflikter, og som understreker «betydningen av deres deltakelse på lik linje og fulle engasjement i all innsats for å opprettholde og fremme fred og sikkerhet»,

som merker seg FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1889 (2009), der det henstilles til internasjonale og regionale organisasjoner å treffe ytterligere tiltak for å styrke kvinners medvirkning i alle deler av fredsprosesser,

som merker seg at vi 18. desember 2009 feirer 30-årsdagen for konvensjonen om å avskaffe alle former for diskriminering mot kvinner (CEDAW), som har som mål å få slutt på all diskriminering av kvinner i det offentlige og politiske liv, og som også merker seg at vi 10. desember feirer at det er ti år siden protokollen til konvensjonen ble åpnet for undertegning,

som erkjenner at kvinner kan stå overfor også andre hindringer enn dem som angår kjønn, når de skal ta del i det offentlige og politiske liv,

oppfordrer deltakerstatene til:

1. å vurdere å iverksette særlige tiltak for å nå målet om en god kjønnsfordeling i alle lovgivende, dømmende og utøvende organer, deriblant i sikkerhetstjenester som politiet,
2. å vurdere eventuelle lovgivningsmessige tiltak som kan bidra til en bedre kjønnsfordeling ved deltakelse i det offentlige og politiske liv, særlig ved beslutningstaking,
3. å oppmuntre alle politiske aktører til å arbeide for at kvinner og menn kan delta på lik linje i politiske partier, slik at det på sikt oppnås en jevnere kjønnsrepresentasjon i offentlige verv på alle beslutningsnivåer,
4. å vurdere tiltak for å skape like muligheter innenfor sikkerhetstjenestene, ved behov også i de væpnede styrker, slik at kvinner og menn rekrutteres, beholdes og forfremmes på likeverdige grunnlag,
5. om nødvendig å utvikle og innføre åpne prosesser som er basert på medvirkning, og som styrker kvinners og menns deltakelse på alle stadier ved utforming av lovgivning, programmer og politikk,
6. å åpne for at kvinner og menn kan bidra på like fot ved fredsbyggende initiativer,
7. å treffe nødvendige tiltak for å opprette effektive nasjonale mekanismer, der det er aktuelt, for å måle om kvinner deltar og er representert på lik linje med menn,
8. ved behov å støtte frivillige organisasjoner og forskningsinstitusjoner for å få gjennomført målrettede undersøkelser og bevisstgjøringstil-

tak som kartlegger de særlige utfordringer kvinner står overfor ved deltakelse i det offentlige og politiske liv, og for å fremme like muligheter for kvinner og menn,

9. å oppmuntre kvinner og menn til å dele på arbeidsoppgaver og foreldreansvar, slik at kvinner kan få samme mulighet som menn til reell medvirkning i det offentlige og politiske liv.

Vedlegg 9

Beslutning nr. 8/09. Styrking av OSSEs innsats for å sikre varig integrering av roma og sinti

Ministerrådet,

som stadfester OSSEs forpliktelser overfor roma og sinti, herunder forpliktelsene i handlingsplanen fra 2003 for å bedre situasjonen for roma og sinti i OSSE-området,

som er oppmerksom på at deltakerstatene har iverksatt visse tiltak i den forbindelse,

som merker seg at det har vært begrenset fremgang i arbeidet med å minske den betydelige avstanden som fortsatt finnes mellom rom- og sintifolket og storsamfunnet på en rekke områder,

som merker seg statusrapporten fra 2008 om gjennomføringen av handlingsplanen for å bedre situasjonen for roma og sinti i OSSE-området, som Kontoret for demokratiske institusjoner og menneskerettigheter (ODIHR) har utarbeidet,

som understreker at det kreves resolutt handling for å bedre situasjonen for roma og sinti i hele OSSE-området,

som er overbevist om at deltakerstatene må bestrebe seg på å gi roma og sinti mest mulig eierskap til den politikk som gjelder dem, og at rom- og sintisamfunnene bør anses som samarbeidspartnere og dele ansvaret for å gjennomføre politikken som er utformet for å fremme integreringen av dem,

som er oppmerksom på at roma og sinti står overfor særlige vanskeligheter, og at det er behov for å treffe effektive tiltak med sikte på å fjerne all diskriminering av disse gruppene og sørge for at de blir varig integrert i samfunnet, i tråd med OSSEs forpliktelser,

som er bekymret over at roma og sinti tilhører samfunn som stadig utsettes for rasisme og diskriminering, og over at omfanget av fordommer og voldelige utslag av intoleranse rettet mot roma og sinti har økt,

som merker seg at i økonomiske nedgangstider er roma og sinti blant dem som særlig risikerer å bli utsatt for ubegrunnet fiendskap og kritikk fra samfunnet,

som er klar over at utslag av intoleranse rettet mot roma og sinti ikke bare kan føre til økt utestenging og marginalisering, men også kan true det

sosiale samholdet og den fredelige sameksistensen i storsamfunnet,

som erkjenner at ministerrådsbeslutning nr. 6/08 om styrking av OSSEs innsats for å gjennomføre handlingsplanen for å bedre situasjonen for roma og sinti i OSSE-området var et viktig steg fremover for å sikre like muligheter til skolegang og fremme de store fordelene ved tidlig utdanning,

som merker seg gjennomføringsmøtet om den menneskelige dimensjon i 2009 og arbeidsmøtet som hadde tidlig utdanning for roma og sinti som spesielt utvalgt tema,

som understreker betydningen av at berørte OSSE-institusjoner og -strukturer oppfyller sine mandater ved å støtte gjennomføringen av handlingsplanen for å bedre situasjonen for roma og sinti i OSSE-området, og av effektiv samordning og samarbeid innad i OSSE med dette for øye,

1. oppfordrer deltakerstatene til å styrke innsatsen for å få gjennomført handlingsplanen for å bedre situasjonen for roma og sinti i OSSE-området og arbeide for varig integrering av roma og sinti,
2. oppfordrer deltakerstatene til å fortsette å sende opplysninger til ODIHR om hvilke fremskritt som er gjort for å gjennomføre handlingsplanen for å bedre situasjonen for roma og sinti i OSSE-området,
3. henstiller til deltakerstatene å trappe opp innsatsen for å fremme toleranse og bekjempe fordommer mot roma og sinti for å hindre ytterligere marginalisering og utestenging, å sette inn tiltak mot økningen i voldelige utslag av intoleranse rettet mot roma og sinti samt offentlig å ta klart avstand fra all vold som retter seg mot roma og sinti; henstiller også til deltakerstatene å treffe alle nødvendige tiltak for å sikre tilgang til effektive rettsmidler, i samsvar med nasjonale rettslige eller administrative prosedyrer eller meklings- og forliksprosedyrer, samt i den forbindelse å sikre samordning mellom de ansvarlige myndigheter på alle nivåer,
4. oppfordrer deltakerstatene til i større grad, og på hensiktsmessig vis, å trekke roma og sinti

- med i utformingen, gjennomføringen og evalueringen av politikk som berører dem, og å fremme dialog mellom rom- og sintisamfunnene og storsamfunnet for å skape økt bevissthet om at intoleranse og diskriminering kan true sosialt samhold, stabilitet og sikkerhet,
5. oppfordrer deltakerstatene, i samarbeid med roma og sinti, til å kartlegge og undersøke hvilke utfordringer knyttet til migrasjon av roma og sinti som har betydning for varig integrering av disse gruppene i OSSE-området,
 6. pålegger ODIHR, i samarbeid og samordning med høykommissæren for nasjonale minoriteter, representanten for frie medier og andre berørte operative strukturer i OSSE, innenfor rammen av sine mandater og de foreliggende ressurser, fortsatt å bistå deltakerstatene i kampen mot diskriminering og vold rettet mot roma og sinti, å bekjempe negative stereotyper om roma og sinti i mediene og samtidig ta hensyn til relevante OSSE-forpliktelser om frie medier, å gjennomføre fullt ut OSSEs forpliktelser, særlig om gjennomføringen av handlingsplanen for å bedre situasjonen for roma og sinti i OSSE-området, og å møte de utfordringer som knytter seg til varig og vellykket integrering av roma og sinti,
 7. oppfordrer deltakerstatene til å arbeide på bred front for tidlig utdanning for roma og sinti, samtidig som de legger særlig vekt på å sikre like muligheter til skolegang og å integrere roma og sinti i det vanlige skolesystemet,
 8. pålegger ODIHR, i samråd med deltakerstatene og i nært samarbeid med andre relevante OSSE-institusjoner, innenfor rammen av deres mandater, å utvikle og gjennomføre relevante prosjekter rettet mot tidlig utdanning for roma og sinti, med sikte på blant annet å utdanne lærere og få ned det høye skolefraværet,
 9. oppfordrer de berørte OSSE-institusjonene, når det er hensiktsmessig, til økt samarbeid og samordning med andre relevante internasjonale aktører som Europarådet og Den europeiske union, og med aktører i det sivile samfunn som arbeider med spørsmål som angår roma og sinti,
 10. ber ODIHRs direktør om å holde deltakerstatene informert om ODIHRs innsats for å bistå deltakerstatene med å fremme varig integrering av roma og sinti, som ledd i den regelmessige rapporteringen til Det faste råd.
-

Vedlegg 10

Beslutning nr. 9/09. Kamp mot hatkriminalitet

Ministerrådet,

som stadfester at respekt for menneskerettighetene og de grunnleggende friheter, demokrati og rettsstatens normer står sentralt i OSSEs utvidede sikkerhetsbegrep, og at toleranse og ikke-diskriminering er viktige elementer i arbeidet for menneskerettigheter og demokratiske verdier,

som stadfester at utslag av diskriminering og intoleranse truer enkeltmenneskers sikkerhet og hindrer sosialt samhold, og som gjentar at dette kan resultere i omfattende konflikter og vold,

som er bekymret over den store utbredelsen av hatkriminalitet i hele OSSE-området, og som innser nødvendigheten av å samarbeide for å kunne bekjempe denne kriminaliteten mest mulig effektivt, og som merker seg rapporten om «Hatkriminalitet i OSSEs område: utbredelse og mottiltak», som Kontoret for demokratiske institusjoner og menneskerettigheter (ODIHR) har utarbeidet på oppdrag fra deltakerstatene,

som stadfester OSSEs forpliktelser om å fremme toleranse og ikke-diskriminering, og som erkjenner at det er deltakerstatene som har hovedansvaret for at intoleranse og diskriminering settes på dagsordenen,

som erkjenner at hatkriminalitet er straffbare handlinger som bunner i fordommer,

som merker seg FNs globale antiterrorstrategi, som Generalforsamlingen vedtok 8. september 2006, og som skisserer en helhetlig og global tilnærming til bekjempelse av terrorisme ved å omtale ikke bare hvordan terrorisme kommer til uttrykk, men også hvilke omstendigheter som kan bidra til dens spredning, og som er klar over at hatkriminalitet, diskriminering og intoleranse kan nøre opp under voldelig ekstremisme og radikalisering som fører til terrorisme,

som innser behovet for mer konsekvente, omfattende og sammenliknbare data om hatkriminalitet, som påpekt blant annet i ODIHRs rapport,

som ser med tilfredshet på det arbeidet ODIHR nedlegger for på anmodning å bistå deltakerstatene i deres arbeid med hatkriminalitet,

som merker seg tilleggs møtet i 2009 om den menneskelige dimensjon, «Hatkriminalitet: effek-

tiv gjennomføring av lov- og regelverk», og det andre årlige møtet mellom nasjonale kontaktpunkter med ansvar for hatkriminalitet,

som er oppmerksom på at de økonomiske nedgangstidene kan føre til økt utbredelse av hatkriminalitet i OSSE-området,

som er klar over at ofre for hatkriminalitet kan høre hjemme både i minoritets- og majoritetssamfunnet,

som verdsetter det arbeidet Formannskapetets tre personlige representanter nedlegger som ledd i OSSEs samlede innsats mot hatkriminalitet og voldelige utslag av intoleranse, i tråd med deres mandat,

som er oppmerksom på at politiske representanter kan spille en konstruktiv rolle ved å gå foran i kampen mot intoleranse og diskriminering og i arbeidet for gjensidig respekt og forståelse, oppfordrer deltakerstatene til:

1. å innhente, oppbevare og gjøre offentlig tilgjengelig pålitelig og tilstrekkelig detaljert informasjon og statistiske data om hatkriminalitet og voldelige utslag av intoleranse, herunder om antall saker som politianmeldes, antall saker som straffefølges, og hva slags dommer som ilegges. Dersom personvernlovgivning begrenser muligheten for å innhente opplysninger om ofre for hatkriminalitet, bør deltakerstatene vurdere hvordan denne informasjonen kan innhentes i tråd med slik lovgivning,
2. der det er aktuelt, å vedta egen lovgivning særskilt rettet mot bekjempelse av hatkriminalitet, og å sørge for effektive straffereaksjoner som tar hensyn til forbrytelsens alvorlige art,
3. å treffe egnede tiltak for å oppmuntre ofre til å anmelde hatkriminalitet, idet ministrene erkjenner at en underrapportering av hatkriminalitet gjør det vanskelig for staten å utforme en effektiv politikk; og i den forbindelse å utrede, som et utfyllende tiltak, hvordan det sivile samfunn kan settes i stand til å bidra i kampen mot hatkriminalitet,
4. å innføre eller videreutvikle faglig opplærings- og kapasitetsbyggende tiltak rettet mot tjenes-

- temenn som arbeider med hatkriminalitet i politiet, ved påtalemakten og i domstolene,
5. i samarbeid med relevante aktører å se nærmere på hvordan ofre for hatkriminalitet kan gis tilgang til rådgivning og juridisk og konsuler bistand i tillegg til reell klageadgang,
 6. å påse at hatkriminalitet blir etterforsket raskt, og at vedkommende myndigheter og den politiske ledelsen erkjenner og tar offentlig avstand fra domfeltes motiver i saker om hatkriminalitet,
 7. der det er aktuelt, å sikre samarbeid, nasjonalt som internasjonalt, blant annet med relevante internasjonale organer og mellom politistyrker, for å bekjempe voldelige og organiserte utslag av hatkriminalitet,
 8. å iverksette tiltak, særlig i samarbeid med retts-håndhevende myndigheter, for å bevisstgjøre og lære opp lokalsamfunn og grupper i det sivile samfunn som bistår ofre for hatkriminalitet,
 9. dersom de ennå ikke har gjort det, å utpeke et nasjonalt kontaktpunkt med ansvar for hatkriminalitet som regelmessig skal oversende pålitelig informasjon og statistiske data om hatkriminalitet til ODIHR,
 10. å vurdere å benytte seg av de ressurser som er utviklet ved ODIHR på områder som undervisning, opplæring og bevisstgjøring, for å sikre en helhetlig tilnærming til kampen mot hatkriminalitet,
- oppfordrer deltakerstatene til å søke nye samarbeidsmuligheter for derigjennom å få bukt med den økende bruken av Internett til å fremme synspunkter som oppfordrer til vold som bunner i fordommer, herunder hatkriminalitet, og dermed å begrense den skade som spredning av slikt materiale forårsaker, samtidig som de sørger for at alle relevante tiltak er i tråd med OSSEs forpliktelser, særlig om ytringsfrihet,
- pålegger ODIHR, i samråd med deltakerstatene og i samarbeid med relevante internasjonale organisasjoner og partnere i det sivile samfunn, å se nærmere på om det finnes en sammenheng mellom bruk av Internett og vold som bunner i fordommer, den skade dette forårsaker, og eventuelle praktiske tiltak som bør iverksettes,
- ber ODIHRs direktør holde deltakerstatene informert om kontorets innsats for å bistå deltakerstatene i kampen mot hatkriminalitet, som ledd i den regelmessige rapporteringen til Det faste råd.
-

Vedlegg 11

Beslutning nr. 10/09. OSSEs høynivåkonferanse om toleranse og ikke-diskriminering

Ministerrådet,

som er oppmerksom på at toleranse og ikke-diskriminering er viktige elementer i arbeidet for menneskerettigheter og demokratiske verdier, og at respekt for menneskerettighetene og de grunnleggende friheter, demokrati og rettsstatens normer står sentralt i OSSEs utvidede sikkerhetsbegrep,

som minner om sine forpliktelser om toleranse og ikke-diskriminering slik de er nedfelt i Sluttakten av 1975 fra Helsingfors, Paris-pakten for et nytt Europa fra 1990, Sikkerhetspakten for Europa fra 1999, beslutning nr. 4/03, vedtatt på Ministerrådets 11. møte (i Maastricht i 2003), beslutning nr. 12/04, vedtatt på Ministerrådets 12. møte (i Sofia i 2004), beslutning nr. 10/05, vedtatt på Ministerrådets 13. møte (i Ljubljana i 2005), beslutning nr. 13/06, vedtatt på Ministerrådets 14. møte (i Brussel i 2006), beslutning nr. 10/07, vedtatt på Ministerrådets 15. møte (i Madrid i 2007), vedtak nr. 6/08, vedtatt på Ministerrådets 16. møte (i Helsingfors i 2008) og Det faste råds beslutning nr. 607, 621 og 633,

som minner om OSSEs satsing på toleranse og ikke-diskriminering, slik den kom til uttrykk under Wien-konferansene i 2003 om antisemittisme og om rasisme, fremmedfrykt og diskriminering, Ber-

lin-konferansen i april 2004 om antisemittisme, Paris-møtet i juni 2004 om sammenhengen mellom rasistisk, fremmedfiendtlig og antisemittisk internettpropaganda og hatkriminalitet, Brussel-konferansen i september 2004 om toleranse og kamp mot rasisme, fremmedfrykt og diskriminering, Cordoba-konferansen i juni 2005 om antisemittisme og andre former for intoleranse, Bucuresti-konferansen i juni 2007 om bekjempelse av diskriminering og fremme av gjensidig respekt og forståelse, og som minner om resultatene av disse konferansene,

som stadfester at det er fast bestemt på å gjennomføre OSSEs gjeldende forpliktelser om toleranse og ikke-diskriminering og om de grunnleggende friheter, og som minner om andre relevante internasjonale forpliktelser,

beslutter å arrangere en OSSE-konferanse på høyt nivå om toleranse og ikke-diskriminering 29.–30. juni 2010 i Astana, hvori inngår en omfattende gjennomgang av relevante OSSE-forpliktelser, og ser med glede på at Kasakhstan har tilbudt seg å være vertskap for konferansen,

pålegger Det faste råd til, i samsvar med OSSEs forretningsorden, å vedta dagsorden, tidsplan og andre regler for organiseringen av konferansen.

Vedlegg 12**Beslutning nr. 11/09. Kontroll med reisedokumenter – ICAOs offentlig nøkkel-register**

Ministerrådet,

som minner om OSSEs forpliktelser om å bekjempe terrorisme, særlig om å styrke kontrollen med reisedokumenter, slik det er fastsatt i Bucuresti-handlingsplanen for kamp mot terrorisme (MC(9).DEC/1), i Ministerrådets beslutning fra Maastricht om kontroll med reisedokumenter (MC.DEC/7/03) og i to ministerrådsbeslutninger fra Sofia (MC.DEC/4/04) og Brussel (MC.DEC/6/06) som oppfordrer til økt bruk av Interpols database for stjålne og tapte reisedokumenter, og som verdsetter OSSEs viktige bidrag til styrket kontroll med reisedokumenter,

som stadfester at det har forpliktet seg til å gjennomføre effektive og resolutte tiltak mot terrorisme og å sørge for at terrorister og terroristgrupper ikke gis bevegelsesmuligheter, ved å opprettholde effektiv grensekontroll og føre kontroll med utstedelse av legitimasjonspapirer og reisedokumenter, samtidig som forholdene legges til rette for at folk kan ferdes fritt og sikkert over landegrensene i samsvar med relevante rettslige rammeverk,

som erkjenner at kommunikasjon over landegrensene er viktig for det internasjonale samarbeidet i kampen mot internasjonal terrorisme, organisert kriminalitet og alle former for ulovlig handel, og at OSSE kan tilføre en merverdi ved å legge til rette for bistand og sørge for en ramme for samarbeid i disse spørsmålene,

som merker seg at det er innført elektroniske maskinlesbare reisedokumenter (eMRTD-dokumenter) i et stort antall deltakerstater i OSSE,

som erkjenner at berørte nasjonale myndigheter må settes i stand til effektivt å validere ektheten av elektroniske sikkerhetskjennetegn og biometriske data som er lagret i eMRTD-dokumenter, for å kunne bekrefte identiteten til innehaveren av et slikt dokument på grunnlag av nevnte kjennetegn og data,

som merker seg Den internasjonale organisasjon for sivil luftfarts (ICAO) arbeid med å utvikle et offentlig nøkkel-register (ICAO PKD) med sikte på å innføre et felles internasjonalt valideringssystem for eMRTD-dokumenter, noe som vil bidra til en vesentlig styrking av grensesikkerheten og derigjennom til å bekjempe terrorisme og å forhindre ulovlig virksomhet over landegrensene,

som merker seg G8-landenes erklæring av 29.–30. mai 2009 der gruppens justis- og innenriksministre uttrykker sin fulle støtte til at ICAOs medlemsstater deltar i ICAO PKD, og ber alle stater kontrollere ektheten av informasjonen som er lagret i den elektroniske brikken i biometriske pass, og benytte ICAOs register,

som merker seg at ICAO har som anbefalt praksis at stater som utsteder, eller planlegger å utstede, elektroniske pass med biometri, og/eller som gjennomfører elektronisk kontroll av slike pass ved grensekontroll, bør delta i registeret,

oppfordrer deltakerstatene til å overveie å delta i ICAO PKD, alt etter deres administrative og økonomiske ressurser, og derved bidra til at grensekontrollmyndigheter og andre berørte nasjonale myndigheter settes i stand til å validere digitale signaturer i elektroniske maskinlesbare reisedokumenter,

oppfordrer de deltakerstater som er i stand til det, til å gi finansiell og teknisk bistand til gjennomføring av dette tiltaket i deltakerstater som ber om det,

pålegger Generalsekretæren, i samordning med Formannskapet og i samarbeid med ICAO, innenfor rammen av de tilgjengelige ressurser å arrangere et ekspertmøte i OSSE-regi i Wien i 2010 for å skape økt bevissthet blant deltakerstatene om ICAO PKD og legge til rette for at de kan delta i og benytte registeret,

oppfordrer OSSEs samarbeidspartnere til på frivillig grunnlag å gjennomføre denne beslutning og andre forpliktelser organisasjonen har påtatt seg for å styrke kontrollen med reisedokumenter.

Vedlegg 13**Beslutning nr. 12/09. OSSEs formannskap i år 2012**

Ministerrådet
beslutter at Irland skal ha formannskapet i
OSSE i 2012.

Vedlegg 14**Beslutning nr. 13/09. Tildeling av status som samarbeidspartner til Australia**

Ministerrådet,

som merker seg og verdsetter brevet fra Australias utenriksminister (CIO.GAL/182/09) der Australia søker om å få status som samarbeidspartner,

som med tilfredshet merker seg at Australia har støttet OSSEs mål og prinsipper helt siden Hel-singfors-prosessen startet i 1973, og deler Organisasjonens helhetlige og kooperative tilnærming til sikkerhet og tilknyttede spørsmål om økonomisk og menneskelig utvikling,

som også merker seg at Australia er interessert i å opprette nære forbindelser med OSSE ved å utveksle synspunkter og informasjon på en rekke områder av felles interesse og ved å delta i OSSEs møter og aktiviteter,

som minner om Det faste råds beslutning nr. 430 av 19. juli 2001,

som minner om ministererklæringen fra Madrid om OSSEs samarbeidspartnere (MC.DOC/1/07),

som viser til OSSEs forretningsorden (MC.DOC/1/06), beslutter:

- å ønske Australia velkommen som samarbeidspartner,
- å invitere Australia til å delta på møtene i kontaktgruppen for samarbeidspartnerne i Asia,
- at alle bestemmelser i OSSEs forretningsorden og andre OSSE-dokumenter som angår stater som er omtalt i punkt IV.1(D)4, skal gjelde for Australia.

Vedlegg 15**Beslutning nr. 14/09. Tid og sted for det neste møtet i OSSEs ministerråd**

Ministerrådet
beslutter at det 18. møtet i OSSEs ministerråd
skal holdes i Astana 1. og 2. desember 2010, uten at

dette er til hinder for at Det faste råd kan beslutte
å kalle sammen et møte mellom stats- og regje-
ringssjefene i 2010.

Vedlegg 16

Beslutning nr. 15/09. Håndvåpen, lette våpen og lagret konvensjonell ammunisjon

Ministerrådet,

som erkjenner verdien av OSSEs tiltak for å bekjempe enhver form for ulovlig handel med håndvåpen og lette våpen og å bidra til å minske og forhindre en stor og destabiliserende konsentrasjon og ukontrollert spredning av slike våpen,

som også erkjenner verdien av OSSE-tiltak som tar sikte på å møte den sikkerhetsrisikoen det innebærer at det i enkelte stater i OSSE-området finnes lagret konvensjonell ammunisjon, sprengstoff og tennmiddel som er i overskudd og/eller skal destrueres,

som merker seg den aktive rollen OSSE spiller i det internasjonale arbeidet som bygger på FNs handlingsprogram for å forebygge, bekjempe og avskaffe enhver form for ulovlig handel med håndvåpen og lette våpen, og det biennale møtet som finner sted mellom statene i 2010 for å føre tilsyn med gjennomføringen av handlingsprogrammet,

som stadfester at det forplikter seg til full gjennomføring av OSSE-dokumentet om håndvåpen og lette våpen (FSC.DOC/1/00 av 24. november 2000), OSSE-dokumentet om lagret konvensjonell ammunisjon (FSC.DOC/1/03 av 19. november 2003) og tilhørende beslutninger truffet av Forum for sikkerhetssamarbeid (FSC),

som erkjenner verdien av bedre forvaltning og sikring av lagre av håndvåpen, lette våpen og konvensjonell ammunisjon,

som også stadfester at det er frivillig hjelp som ytes av deltakerstatene i OSSE for å minske konsentrasjonen av håndvåpen og lette våpen, for å destruere overskuddslagre av konvensjonell ammunisjon og for å bedre lagerforvaltningen og sikkerhetsrutinene i de deltakerstater som ber om hjelp til dette,

som merker seg at det er svært viktig at ulike organisasjoner og andre relevante aktører samordner virksomheten seg imellom og samarbeider om hvordan de skal møte utfordringene ovenfor på en effektiv måte, og som ønsker å styrke OSSEs bidrag i dette arbeidet innenfor rammen av de foreliggende ressurser og/eller ved frivillige bidrag utenom budsjettet,

1. ser, innenfor rammen av Forum for sikkerhetssamarbeid, med glede på
 - fremdriftsrapportene om den videre gjennomføringen av OSSE-dokumentene om lagret konvensjonell ammunisjon, håndvåpen og lette våpen, som ble fremlagt på det 17. møtet i Ministerrådet i henhold til beslutning nr. 11/08 vedtatt på Ministerrådets 16. møte,
 - den oppsummerende rapporten fra Sikkerhetsforumets formann om OSSE-møtet som ble avholdt i samsvar med ministerrådsbeslutning nr. 11/08, vedtatt på Ministerrådets 16. møte, for å føre tilsyn med gjennomføringen av OSSE-dokumentet om håndvåpen og lette våpen med tilleggsbeslutninger,
2. ber Forum for sikkerhetssamarbeid om
 - å sørge for at saker som omhandler håndvåpen, lette våpen og lagret konvensjonell ammunisjon, blir stående på dagsordenen i 2010,
 - innen mai 2010 å utarbeide en handlingsplan om håndvåpen og lette våpen som tar hensyn til de forslag som ble fremmet på OSSEs møte for å føre tilsyn med gjennomføringen av OSSE-dokumentet om håndvåpen og lette våpen med tilleggsbeslutninger,
 - å ta aktivt del i det fjerde biennale møtet mellom statene for å vurdere gjennomføringen av handlingsprogrammet for å forebygge, bekjempe og avskaffe enhver form for ulovlig handel med håndvåpen og lette våpen,
 - å treffe tiltak for å føre kontroll med gjennomføringen av bestemmelsene i ministerrådsbeslutning nr. 11/08 om etablering eller styrking av et rettslig rammeverk for lovlig meklervirksomhet innenfor deltakerstatenes nasjonale jurisdiksjon innen utgangen av 2010,
 - å treffe konkrete tiltak for å fremme gjennomføringen av det internasjonale instru-

- mentet for å sette stater i stand til å identifisere og spore ulovlige håndvåpen og lette våpen på en rettidig og pålitelig måte,
- å fortsette innsatsen for å støtte de deltakerstater som ber om hjelp til å destruere lagre av håndvåpen, lette våpen og konvensjonell ammunisjon som er i overskudd og/eller skal destrueres, og for å bedre lagerforvaltningen og sikkerhetsrutinene i de deltakerstater som ber om hjelp til det, ved effektiv samordning og samarbeid med andre aktører der det er aktuelt,
 - på det 18. møtet i Ministerrådet i 2010 og ved formannen, å legge fram fremdriftsrapporter om disse oppgavene og om den videre gjennomføringen av OSSEs dokumenter om håndvåpen, lette våpen og lagret konvensjonell ammunisjon,
3. oppfordrer deltakerstatene til å gi frivillige bidrag utenom budsjettet for å støtte Sikkerhetsforumets bistandsprosjekter knyttet til håndvåpen, lette våpen og konvensjonell ammunisjon, enten ved å bidra med midler til et bestemt prosjekt eller til OSSEs overordnede program for håndvåpen, lette våpen og konvensjonell ammunisjon,
 4. pålegger Generalsekretæren å fortsette innsatsen for å styrke samordningen og samarbeidet med andre internasjonale og regionale organisasjoner med henblikk på å utvikle synergier, øke effektiviteten og fremme en helhetlig tilnærming til gjennomføringen av FNs handlingsprogram for å forebygge, bekjempe og avskaffe enhver form for ulovlig handel med håndvåpen og lette våpen.
-

Vedlegg 17**Beslutning nr. 16/09. Spørsmål som angår forum for sikkerhetssamarbeid**

Ministerrådet,

som minner om vedtak V i Helsingfors-dokumentet fra 1992, der det ble besluttet å opprette et forum for sikkerhetssamarbeid i KSSE, og som stadfester at deltakerstatene vil sørge for at deres innsats for å fremme våpenkontroll, avvæpning, tillits- og sikkerhetsskapende tiltak, sikkerhetssamarbeid og konfliktforebygging innenfor rammen av forumet er konsekvent, samstemt og utfyllende,

som minner om beslutning nr. 3 om å fremme OSSEs rolle som et forum for politisk dialog, som ble vedtatt på ministermøtet i Bucuresti i 2001, og som blant annet pålegger Forum for sikkerhetssamarbeid (FSC) å knytte seg nærmere til det samlede arbeidet med aktuelle sikkerhetsspørsmål som skjer innenfor OSSE,

som ønsker å bygge videre på OSSEs strategi for å møte trusler mot sikkerheten og stabiliteten i det 21. århundre, som ble vedtatt på Ministerrådets 11. møte i 2003,

som er fast bestemt på å fortsette å styrke gjennomføringen av eksisterende tillits- og sikkerhetsskapende tiltak innenfor rammen av Wien-dokumentet fra 1999, hensett til at truslene mot sikkerheten og stabiliteten i OSSEs område stadig endrer seg,

som også er fast bestemt på å fortsette å styrke gjennomføringen av OSSEs atferdskodeks for de politiske og militære sidene ved sikkerheten,

som videre ønsker å vise at OSSEs deltakerstater er bestemt på å oppfylle de forpliktelser som følger av FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1540 (2004), 1673 (2006) og 1810 (2008),

som også ønsker å vise at OSSEs deltakerstater er bestemt på å oppfylle de forpliktelser som følger av FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1887 (2009),

som merker seg ministerrådsbeslutning nr. 15/09 om håndvåpen, lette våpen og lagret konvensjonell ammunisjon, som ble vedtatt i Aten i 2009,

1. ser, innenfor rammen av Forum for sikkerhetssamarbeid, med glede på
 - fremdriftsrapportene om arbeidet med å styrke gjennomføringen av OSSEs atferdskodeks for de politiske og militære sidene

ved sikkerheten og om arbeidet med å få på plass avtaler om våpenkontroll og tillits- og sikkerhetsskapende tiltak, i tråd med Sikkerhetsforumets mandat,

- de aktive drøftingene som fant sted i 2009 innenfor rammen av sikkerhetsdialogen, og som blant annet tok opp igjen, på en rådgivende og konstruktiv måte, den væpnede konflikten i august 2008, blant annet på bakgrunn av Tagliavini-rapporten og dens hovedkonklusjoner, samt andre konfliktsituasjoner og sikkerhetsproblemer i OSSE-området og tilgrensende områder,
 - Sikkerhetsforumets beslutninger om å bedre gjennomføringen av atferdskodeksen for de politiske og militære sidene ved sikkerheten og av eksisterende tillits- og sikkerhetsskapende tiltak, herunder håndboken om beste praksis for å gjennomføre kapittel IV om kontakter i Wien-dokumentet fra 1999,
 - fremdriften i arbeidet med å gjennomføre FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1540 (2004) og å utarbeide håndbøker om beste praksis for å gjennomføre resolusjonen,
 - drøftingene i Sikkerhetsforumet om å utarbeide en helhetlig tilnærming for å styrke cybersikkerheten,
2. oppfordrer Forum for sikkerhetssamarbeid til i 2010, og i tråd med sitt mandat,
 - å intensivere sikkerhetsdialogen for å drøfte spørsmål som er sentrale for sikkerheten i OSSEs område, blant annet om hvilken rolle våpenkontroll og tillits- og sikkerhetsskapende tiltak skal spille i et sikkerhetsklime som er i stadig endring,
 - å utrede hvordan OSSEs militærpolitiske virkemidler kan styrkes, og i den forbindelse å legge særskilt vekt på å styrke eksisterende instrumenter knyttet til våpenkontroll og tillits- og sikkerhetsskapende tiltak, herunder Wien-dokumentet fra 1999,
 - å fortsette å vurdere hvordan gjennomføringen av atferdskodeksen for de politiske og

- militære sidene ved sikkerheten kan bedres, og å bidra til diskusjon om de prinsipper som ligger til grunn for kodeksen,
- der det er aktuelt, å bidra til at deltakerstatene i OSSE kan etterleve bestemmelsene i FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1540 (2004), 1673 (2006) og 1810 (2008),
 - der det er aktuelt, også å bidra til at deltakerstatene i OSSE kan etterleve bestemmelsene i Sikkerhetsrådets resolusjon 1887 (2009),
- å bidra til bedre prosedyrer og mekanismer for krisehåndtering i OSSE,
3. ber Forum for sikkerhetssamarbeid ved formannen legge fram fremdriftsrapporter om sitt arbeid på Ministerrådets 18. møte i 2010. Disse rapportene bør omhandle arbeidet med å styrke gjennomføringen av OSSEs atferdskodeks for de politiske og militære sidene ved sikkerheten, arbeidet med å få på plass avtaler om våpenkontroll og tillits- og sikkerhetsskapende tiltak, i tråd med Sikkerhetsforumets mandat, eventuelt også tiltak på andre områder.
-

Vedlegg 18

Ministererklæring om OSSEs Korfu-prosess: Stadfeste – revurdere – fornye sikkerheten og samarbeidet fra Vancouver til Vladivostok

1. Vi, utenriksministrene i de 56 deltakerstatene i Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa, møtes for annen gang etter det uformelle møtet på Korfu tidligere i år for å markere at vi sammen har oppnådd betydelig fremgang siden Europa ble gjenforent og de gamle skillelinjene ble fjernet. Vi stadfester at visjonen om et fritt, demokratisk og mer integrert OSSE-område, fra Vancouver til Vladivostok, uten skillelinjer og soner med forskjellige sikkerhetsnivåer fortsatt er vårt felles mål, som vi er fast bestemt på å nå.
2. Det gjenstår mye arbeid før dette målet er nådd. Vi er fortsatt alvorlig bekymret over at prinsippene i Sluttakten fra Helsingfors og OSSEs forpliktelser ikke etterleves og gjennomføres fullt ut, at maktbruk fortsatt anses som et alternativ for å løse tvister, at det fortsatt er fare for konflikt mellom stater, at det selv de siste tiårene har forekommet væpnet konflikt, at det fortsatt forekommer spenning, og at mange konflikter ennå ikke har fått sin løsning; vi er fortsatt sterkt opptatt av at det kreves rask og samordnet handling fra statspartenes side for å håndtere fastlåste situasjoner knyttet til kontroll med konvensjonelle våpen, løse uoverensstemmelser på dette området og sikre full gjennomføring av CFE-avtalen slik at den igjen blir levedyktig, og av å sikre fullt ut og videreføre det vi i fellesskap har oppnådd på områder som rettssikkerhet, menneskerettigheter og grunnleggende friheter. Dette skjer på et tidspunkt da nye grenseoverskridende trusler mer enn noensinne krever felles handling.
3. Vi erkjenner at disse sikkerhetsutfordringene, som forsterkes ytterligere av den internasjonale finanskrisen, krever fornyet innsats for å oppnå resultater gjennom multilateral dialog og samarbeid. På det nåværende stadium er vår førsteprioritet å gjenopprette tillit og fortrolighet samt å gjenskape følelsen av å stå sammen om et felles formål, denne følelsen som førte våre forgjengere sammen i Helsingfors for snart 35 år siden. I den forbindelse ser vi positivt på dialogen om aktuelle og fremtidige sikkerhetsutfordringer i det euroatlantiske og eurasiske området som ble foreslått på ministermøtet i Helsingfors i 2008 og igangsatt av det greske formannskapet i juni 2009 under betegnelsen Korfu-prosessen, i den hensikt å nå målene nevnt ovenfor. Vi ser på dette aller første uformelle ministermøtet i OSSE, som ble avholdt på Korfu med bred deltakelse, som en milepæl i denne prosessen, et møte der vi uttrykte vår politiske vilje til å møte sikkerhetsutfordringene innenfor alle OSSEs tre dimensjoner.
4. Korfu-prosessen har allerede bidratt til å heve kvaliteten på den politiske dialogen i OSSE om sikkerhet og samarbeid fra Vancouver til Vladivostok og til å gi den nytt liv. Vi ønsker å videreføre og videreutvikle denne prosessen ved å sette oss ambisiøse, konkrete og pragmatiske mål, samtidig som vi har oppmerksomheten rettet mot de sentrale problemstillingene vi har kartlagt så langt i arbeidet. OSSE, med sitt store antall medlemmer og sin flerdimensjonale tilnærming til felles, utvidet, kooperativ og udelelig sikkerhet, er det rette forum for denne dialogen. Vi imøteser verdifulle bidrag fra alle relevante organisasjoner og institusjoner som arbeider med sikkerhet, med utgangspunkt i plattformen for kooperativ sikkerhet.
5. Dialogen innenfor rammen av Korfu-prosessen skal forankres i OSSE og i prinsippene om likhet, partnerskap, samarbeid, inkludering og åpenhet. Den skal ha som mål å løse uoverensstemmelser på en åpen, ærlig og upartisk måte, der vi anerkjenner våre ulikheter og problemer i en ånd av gjensidig respekt og forståelse. Den skal bygge på tre grunnleggende retningslinjer:
 - a) tilslutning til OSSEs utvidede, kooperative og udelelige sikkerhetsbegrep, slik det er

- nedfelt i OSSEs grunnleggende dokumenter,
- b) full etterlevelse av OSSEs normer, prinsipper og forpliktelser innenfor alle OSSEs tre dimensjoner i god tro og på en konsekvent måte av alle parter,
 - c) vilje til å styrke partnerskap og samarbeid i OSSE-området samt til å gjøre OSSE mer effektiv og bedre i stand til å ivareta sikkerheten i vårt felles område.
6. Korfu-prosessen skal videreføres av våre faste representanter til OSSE i Wien, i samsvar med beslutningen vi vedtar i dag. Vi forplikter oss til fortsatt å gi Korfu-prosessen sterke politiske incentiver, og vi ser fram til å evaluere fremdriften på nytt i 2010, i det format og på det nivå vi mener er hensiktsmessig, der det tas i betraktning hvilke resultater vi oppnår.
7. Vi ønsker Kasakhstan velkommen som formannskap i OSSE i 2010. Det er første gang dette vervet innehas av en sentralasiatisk deltakerstat i OSSE. Vi merker oss med interesse det nye formannskapets forslag om å avholde et OSSE-toppmøte i 2010. Vi presiserer at et slikt høynivåmøte må forberedes grundig, både hva innhold og organisering angår. Vi pålegger Det faste råd å innlede sonderende konsultasjoner for å få fastlagt hvor langt Organisasjonen er kommet i sitt arbeid, slik at vi kan treffe en informert beslutning.
-

Vedlegg 19

Ministererklæring i anledning 65-årsdagen for avslutningen av annen verdenskrig

I 2010 feirer vi at det er 65 år siden kampene under annen verdenskrig ble avsluttet, kamper som førte til lidelser og ødeleggelser av et omfang verden tidligere ikke hadde opplevd. Denne krigen skulle vise seg å bli en av de største tragediene som har rammet Europas og verdens befolkning. Den varte i seks og et halvt år og tok titalls millioner liv. Krigen medførte brudd på menneskerettighetene og de grunnleggende friheter samt forbrytelser mot freden, krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskeheten.

Vi sørger over alle dem som mistet livet som ofre for krigen, holocaust, okkupasjon og undertrykkelse. Vi hedrer veteranene og alle dem som kjempet for menneskehetens seier mot fascisme, diktatur, undertrykkelse og aggresjon. Tiden vil ikke svekke betydningen av deres oppofrelse, og vi vil aldri glemme deres heltedige innsats.

Vi er fast bestemt på å forhindre at en slik europeisk og internasjonal katastrofe skal gjenta seg, og våre land har derfor klart og konsekvent forpliktet seg til å arbeide for fred, sikkerhet og demokrati, særlig ved å grunnlegge De forente nasjoner og opprette regionale organisasjoner. I dag er vi stolte av det vi i fellesskap har oppnådd, og vi hilser velkommen de fremskritt som er gjort i løpet av disse 65 årene for å lære å leve med den tragiske arven etter annen verdenskrig, med sikte på global fred og sikkerhet, forsoning og internasjonalt og regionalt samarbeid og på å fremme demokratiske verdier, menneskerettigheter og grunnleggende friheter. Vi fremhever den viktige rollen KSSE og OSSE har spilt i denne forbindelse de siste tiårene.

Idet vi minner om Sluttakten fra Helsingfors, Paris-pakten for et nytt Europa, Sikkerhetspakten for Europa og andre vedtatte OSSE-dokumenter, erklærer vi at vi ikke må tolerere skillelinjer, og vi vil gjøre vårt ytterste for å hindre at det oppstår nye skillelinjer i OSSE-området, og for å fjerne årsakene til fiendskap, spenninger og konfrontasjoner. Vi gjentar at ingen stat eller gruppe av stater innenfor OSSE kan betrakte en del av OSSE-

området som sin interessesfære. Vi er fast bestemt på å videreføre vår samlede innsats med sikte på å skape et felles og udelelig sikkerhetsområde i OSSEs område, basert på demokrati, rettsstatlige prinsipper, økonomisk velstand, sosial rettferdighet og respekt for menneskerettighetene og de grunnleggende friheter, herunder rettighetene til personer som tilhører nasjonale minoriteter. Dette er og blir vårt felles formål.

Ærlig og grundig forskning på annen verdenskrigs historie bidrar til forsoning.

Av historien har vi lært hvilke farer som ligger i intoleranse, diskriminering, ekstremisme og hat på grunnlag av etnisk, rasemessig og religiøs tilhørighet. Vi er forpliktet til å bekjempe disse truslene, blant annet gjennom OSSE, og vi avviser alle forsøk på å rettferdiggjøre dem.

Vi fordømmer på det sterkeste enhver fornektning av holocaust. Vi fordømmer alle former for etnisk rensing. Vi stadfester vår tilslutning til FNs overenskomst om forhindring og avstraffelse av forbrytelsen folkemord, som ble vedtatt 9. desember 1948, og oppfordrer deltakerstatene til å treffe alle mulige tiltak for å sikre at forsøk på å begå folkemord forhindres i dag og i fremtiden. De som begår slike forbrytelser, må stilles for retten.

Vi kan fortsatt ta lærdom av erfaringene fra annen verdenskrig i dag, når vi må forene vår innsats og våre ressurser for å møte trusler og utfordringer knyttet til vår felles sikkerhet og stabilitet og for å forsvare våre felles prinsipper. Nye tider medfører nye trusler og utfordringer, og blant disse er terrorisme den farligste. Vi vil kjempe sammen mot denne og andre trusler knyttet til sikkerheten, blant annet gjennom OSSE.

Vi er overbevist om at det er ved å søke fredelige løsninger på alle eksisterende konflikter, overholde folkerettslige normer, holde i hevd formålene og prinsippene i FN-pakten og oppfylle forpliktelsene i Sluttakten fra Helsingfors og andre vedtatte OSSE-dokumenter vi best kan

hedre dem som kjempet for fred, frihet, demokrati og menneskelig verdighet, minnes alle ofrene i annen verdenskrig, legge fortiden bak

oss og spare nåværende og kommende generasjoner for krig og vold.

Vedlegg 20**Ministererklæring**

Vi ser med glede på den felles erklæringen av 1. desember fra utenriksminister Lavrov, utenriksminister Kouchner og viseutenriksminister Steinberg fra medformannslandene i Minsk-gruppen, Aserbajdsjans utenriksminister Mammadyarov og Armenias utenriksminister Nalbandian. Vi henstiller til partene å opprettholde den positive drivkraften i forhandlingene og støtter fullt ut deres engasjement for å få avklart hvilke prinsipper som skal ligge til grunn for en fredelig løsning på konflikten i Nagorno-Karabakh, med utgangspunkt i Madrid-dokumentet, slik at arbeidet med å utforme en

omfattende fredsavtale kan påbegynnes umiddelbart og i god tro. Ministrene stadfestet sin vilje til å intensivere arbeidet for å få løst uavklarte spørsmål, med sikte på å komme fram til en avtale som særlig bygger på prinsippene i Sluttakten fra Helsingfors om avkall på bruk av makt eller trussel om bruk av makt, territorial integritet og folkenes likeverdige rettigheter og deres rett til selvbestemmelse. Vi er overbevist om at det i dag foreligger en reell mulighet til å bygge en fremtid tuftet på fred, stabilitet og velstand for hele regionen.

Vedlegg 21**Ministererklæring i anledning 25-årsjubileet for vedtakelsen av konvensjonen mot tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff**

1. Vi, medlemmene av OSSEs ministerråd, bekrefter på nytt vår sterke tilslutning til konvensjonen mot tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff, som ble vedtatt av FNs generalforsamling 10. desember 1984, og som alle OSSEs deltakerstater er part i.
 2. I anledning 25-årsjubileet for vedtakelsen av denne konvensjonen stadfester vi, slik det også er fastsatt i verdenserklæringen om menneskerettighetene, at ingen skal utsettes for tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.
 3. Vi erkjenner at tortur er en svært alvorlig forbrytelse, og bekrefter at frihet fra tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff er en ufravikelig rettighet som verner om menneskets iboende verdighet og integritet.
 4. Vi fordømmer på det sterkeste all form for tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff, som er og må være forbudt, uansett tid og sted, og som aldri kan rettfærdiggjøres.
 5. Vi er alvorlig bekymret over at det i mange deler av verden, deriblant i deltakerstater i OSSE, fortsatt forekommer tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.
 6. Vi forplikter oss derfor til å opprettholde et absolutt forbud mot tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff som fastsatt i konvensjonen, å gjennomføre bestemmelsene fullt ut og i god tro og å handle i samsvar med alle konvensjonens prinsipper.
 7. Vi oppfordrer de deltakerstatene som ennå ikke har gjort det, til snarest å vurdere å bli part i den valgfrie protokollen til konvensjonen.
 8. Vi stadfester også at vi er fast bestemt på å gjennomføre våre felles OSSE-forpliktelser fullt ut for å avskaffe tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.
 9. Vi skal intensivere vår innsats for å iverksette vedvarende, resolute og effektive tiltak for å forebygge og bekjempe tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff, og for å sørge for full rehabilitering av torturofre.
 10. Vi verdsetter det verdifulle bidraget fra OSSE for å fremme konvensjonens prinsipper og bestemmelser.
 11. Vi anser det derfor som viktig å samarbeide fullt ut med relevante internasjonale mellomstatlige organer.
 12. Vi berømmer den kontinuerlige innsatsen til sivilsamfunnsorganisasjoner som arbeider for å forhindre tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff og for å minske ofrenes lidelser.
-

Vedlegg 22**Ministererklæring om ikke-spredning**

Vi, medlemmene i OSSEs ministerråd, minner om OSSEs forpliktelser om ikke-spredning og understreker at spredning av kjernefysiske, kjemiske og biologiske våpen og deres leveringsmidler er en trussel mot internasjonal fred og sikkerhet. Det internasjonale regelverket for ikke-spredning står overfor store utfordringer. Vi forplikter oss fortsatt til å møte disse utfordringene på en resolutt måte.

Vi ser med glede på og bekrefter vår fortsatte tilslutning til FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1887 (2009) om å ta ytterligere skritt for å forhindre spredning av masseødeleggelsesvåpen og deres leveringsmidler. Vi er klar over at Sikkerhetsrådet spiller en viktig rolle for å bekjempe trusselen mot internasjonal fred og sikkerhet som følger av at forpliktelsene om ikke-spredning ikke overholdes. Vi ser fortsatt med dyp uro på at enkelte stater ikke etterlever relevante resolusjoner fra FNs sikkerhetsråd fullt ut, og oppfordrer dem til omgående å gjøre dette.

Vi ser også med dyp bekymring på den trusselen som knytter seg til ulovlig handel med kjernefysiske, kjemiske og biologiske våpen og tilhørende leveringsmidler og materiell, en trussel som ikke bare tilfører spørsmålet om spredning av slike våpen en helt ny dimensjon, men også truer freden og sikkerheten i verden.

Vi støtter en universell tilslutning til internasjonale traktater og konvensjoner som har som mål å forhindre og forby spredning av masseødeleggelsesvåpen. I den forbindelse oppfordrer vi alle stater som ennå ikke er part i traktaten om ikke-spredning av kjernefysiske våpen (ikke-spredningsavtalen, NPT), traktaten om totalforbud mot kjernefysiske prøvesprengninger (prøvestansavtalen, CTBT), konvensjonen om biologiske våpen og toksin våpen (BTWC) og konvensjonen om kjemiske våpen (CWC), til å bli part i disse traktatene og konvensjonene.

Vi er sterkt forpliktet til full og effektiv gjennomføring av ikke-spredningsavtalen. Vi bekrefter at avtalen fortsatt er en hjørnestein i regelverket for ikke-spredning av kjernefysiske våpen og en grunnpilar i arbeidet for kjernefysisk nedrustning og fredelig utnyttelse av atomenergi. Vi vil arbeide

for at tilsynskonferansen for avtalen, som finner sted i mai 2010, får et godt utfall, og for å styrke avtalen og dens tre gjensidig forsterkende pilarer.

Vi gjentar at våre land stadig er forpliktet til å arbeide for en tryggere verden for alle og å legge forholdene til rette for en verden som er fri for kjernefysiske våpen, i samsvar med ikke-spredningsavtalens mål. Vi ser i den forbindelse med glede på de historiske beslutningene der enkelte stater i OSSEs område på frivillig grunnlag har gitt avkall på å skaffe seg kjernevåpen, og på opprettelsen av kjernevåpenfrie soner. Videre erkjenner vi at en ny og juridisk bindende avtale mellom Den russiske føderasjon og De forente stater om en ytterligere reduksjon og begrensning av strategiske våpen til erstatning for START-avtalen, som utløper i desember 2009, vil være et avgjørende bidrag i så måte. Vi innser at ikke-spredning av kjernefysiske våpen og kjernefysisk nedrustning forsterker hverandre gjensidig.

Vi verdsetter de sikkerhetsgarantier kjernevåpenstatene har gitt, som nevnt i FNs sikkerhetsrådsresolusjon 984 (1995), og erkjenner at disse sikkerhetsgarantiene bidrar til å styrke regelverket for ikke-spredning av kjernefysiske våpen.

Vi støtter en universell tilslutning til og styrking av Det internasjonale atomenergibyråets (IAEA) sikkerhetskontrollsystem og verifiseringsordning, særlig ved at de stater som ennå ikke har gjort det, vedtar og gjennomfører den heldekkende sikkerhetskontrollavtalen ('Comprehensive Safeguards Agreement') med tilleggsprotokoll, som bør bli en universelt akseptert verifiseringsstandard for overholdelse av ikke-spredningsforpliktelsene. I den forbindelse gjentar vi at effektive mekanismer for eksportkontroll og IAEAs sikkerhetskontroll begge er nødvendige for å hindre spredning av kjernefysiske våpen.

Vi oppmuntrer IAEA til fortsatt satsing på en multilateral tilnærming til kjernebrenselcyklusen, hvori inngår garantier om forsyning av kjernebrensel, som et effektivt middel til å imøtekomme den økte etterspørselen etter tjenester knyttet til kjernebrensel, samtidig som behovet for å minske faren for spredning blir ivarettatt. I den forbindelse

verdsetter vi de tiltak som nylig ble foreslått av enkelte, og fikk tilslutning fra samtlige, deltakerstater i OSSE.

Vi krever at alle stater slutter seg til konvensjonen om fysisk beskyttelse av nukleært materiale og endringsprotokollen av 2005 samt konvensjonen mot kjernefysisk terrorisme. Videre maner vi statene til å styrke sin egen evne til å avdekke, forhindre og gripe inn mot ulovlig handel med nukleært materiale i alle deler av sitt territorium, og støtter IAEAs arbeid, innenfor rammen av byråets atomsikkerhetsprogram, for å bedre atomsikkerheten, sørge for beskyttelse mot kjernefysisk terrorisme og fremme internasjonalt samarbeid i disse spørsmål.

Vi gjentar at vi fortsatt forplikter oss til å arbeide for full og effektiv gjennomføring av FNs sikkerhetsrådsresolusjon 1540 (2004) og til å videreføre vår løpende dialog med komiteen som ble nedsatt i henhold til resolusjonen. Vi lover i den forbindelse fortsatt å støtte den løpende og omfattende prosessen med å føre tilsyn med resolusjonen, og å støtte komiteens og regionalt basert arbeid for å lette gjennomføringen av den, blant annet ved å yte effektiv bistand til stater som har behov for det.

Vi lover fortsatt innsats for å styrke konvensjonen om biologiske våpen og toksinvåpen. Vi ser med glede på den vedvarende fremgang som er oppnådd under konvensjonen om kjemiske våpen, og understreker at full og effektiv gjennomføring av konvensjonen er av avgjørende betydning.

Vi er enige om at statlig politikk for å føre kontroll med eksport av kjernefysiske produkter og materiale må styrkes ytterligere, og vil i den forbindelse støtte og om mulig styrke Zangger-komiteens og Nuclear Suppliers Group's retningslinjer. Vi støtter retningslinjene for regimet for eksportkontroll av missilteknologi (MTCR) og forplikter oss til å føre kontroll med eksporten av

missiler, teknologi og utstyr i samsvar med disse retningslinjene.

Vi forplikter oss til, i samsvar med våre nasjonale myndigheter og nasjonal lovgivning og i tråd med internasjonal rett, å treffe alle nødvendige tiltak på nasjonalt plan for å hindre spredning, finansiering og leveranser, styrke eksportkontrollen, sikre sensitivt materiale og føre kontroll med adgangen til immateriell teknologioverføring.

Vi går fortsatt fullt og helt inn for en snarlig iverksetting av prøvestansavtalen. I påvente av at så skal skje, oppfordrer vi alle stater til å overholde et midlertidig forbud mot prøvesprengning av kjernevåpen og å avstå fra enhver handling som strider mot avtalens forpliktelser og bestemmelser.

Vi ser med glede på at det på nedrustningskonferansen i Genève ved konsensus er vedtatt et arbeidsprogram, og understreker at det er maktpåliggende at konferansen med dette som utgangspunkt går i gang med sitt egentlige arbeid tidlig i 2010, blant annet ved å innlede forhandlinger om en avtale om permanent stans i produksjon av spaltbart materiale for våpenformål. I mellomtiden oppfordrer vi samtlige berørte stater til snarlig å erklære og å overholde et midlertidig forbud mot fremstilling av slikt materiale.

Vi gjentar at vi er beredt til å utvide og styrke gjeldende internasjonale rettslige instrumenter mot spredning av masseødeleggelsesvåpen i OSSEs område ved å søke bredest mulig og multilateral støtte. I den forbindelse vil vi, i tråd med nasjonale judisielle myndigheter og våre forpliktelser etter relevante internasjonale bestemmelser, fortsette å treffe egnede tiltak for å styrke gjennomføringen av de respektive forpliktelsene gjennom lover, forskrifter og prosedyrer og å utveksle informasjon, blant annet og etter behov innenfor rammen av en sikkerhetsdialog i OSSE, om praktiske tiltak for å styrke det globale regelverket for ikke-spredning.

Vedlegg 23**Norges innlegg ved Elisabeth Walaas, statssekretær i Utenriksdepartementet, på det 17. møtet i OSSEs ministerråd 1.–2. desember 2009 i Aten**

Herr formann

Jeg vil gjerne få rose deg og medarbeiderne dine for den utrettelige innsatsen dere har nedlagt, og for de mange gode resultatene OSSE har oppnådd under din ledelse i 2009. Du har arbeidet effektivt for å gjenopprette tilliten og tiltroen mellom deltakerstatene og for å revitalisere OSSE som en arena for genuin dialog om felles sikkerhetsutfordringer.

Gjennom Korfu-prosessen har vi tatt fatt på en systematisk evaluering av vårt samarbeid og gjennomføringsnivået innenfor alle OSSEs tre dimensjoner. Vi har sett nærmere på våre mekanismer for å forebygge og løse konflikt. Vi har gått grundig igjennom våre felles utfordringer og trusler. Prosessen har allerede båret frukter, og vi verdsetter i særdeleshet den sterke følelsen av å stå sammen om et felles formål både når det gjelder nye grenseoverskridende trusler og utfordringer, og utfordringer knyttet til den økonomiske og miljømessige dimensjon.

Norge mener OSSEs utvidede sikkerhetsbegrep er grunnleggende for fortsatt sikkerhet i OSSEs område. Det er av største betydning at alle forpliktelser innenfor alle tre dimensjoner gjennomføres fullt ut. Vi må ikke glemme at varig og reell sikkerhet både mellom og innad i de enkelte statene forutsetter at enkeltmenneskets sikkerhet er grunnet på demokrati, rettssikkerhet og respekt for menneskerettighetene.

Det er nå på tide å fastsette hvordan denne brede dialogen skal forløpe i fortsettelsen. Det vil være behov for en inngående gjennomgang av og konkrete drøftinger på områder vi har definert så langt i prosessen. La meg få nevne tre forhold som må inngå i dette arbeidet:

Det er for det første behandlingen av nasjonale minoriteter. Ved første øyekast kan dette fortone seg som et spørsmål om menneskerettigheter. Men ser vi på tidligere og nåværende konflikter i vår region, oppdager vi at behandlingen av nasjonale minoriteter har spilt en fremtredende rolle i

brorparten av disse konfliktene. For å fjerne de underliggende årsakene til potensielle konflikter må nasjonale minoriteters rettigheter følgelig respekteres fullt ut i landet der de bor, og både hjemlandet og tilknytningslandet («kin state») må rette seg fullt ut etter høykommissærens anbefalinger fra Bolzano/Bozen om behandling av nasjonale minoriteter i mellomstatlige forbindelser. Norge deler fullt og helt høykommissærens oppfatning av at disse anbefalingene vil ha en enda større misjon dersom de får tilslutning fra styresmaktene, slik at de blir politisk bindende.

For det andre er det behov for mer presise virkemidler i OSSE, og virkemidlene må oppdateres og tilpasses slik at vi effektivt kan forebygge konflikt og er i stand til å møte nye trusler og utfordringer. Vi må finne årsaken til at omforente mekanismer og ordninger ikke er blitt tatt i bruk, selv ikke der dette har vært påkrevd av hensyn til sikkerheten, særlig innenfor mekling.

For det tredje sier Norge seg enig i forslaget om å foreta en gjennomgang eller evaluering av Wien-dokumentet med sikte på å kartlegge områder som er utdatert og behøver å oppdateres faglig. Dette bør være en av de første oppgavene OSSE går i gang med neste år, i håp om at snarlig fremgang kan ha en gunstig virkning på vår innsats på andre områder, særlig den altoverskyggende oppgaven med å få CFE-avtaleregimet tilbake på skinnene.

I videreføringen av våre drøftinger må vi hegne om det vi har oppnådd innenfor den menneskelige dimensjon. Frie og rettferdige valg, frie medier, et levende sivilsamfunn og vern om menneskerettighetene er viktige for demokratiet og dermed for sikkerheten. Norge mener det er viktig at frivillige organisasjoner fortsetter å delta på møter og konferanser i OSSE, i tråd med etablert praksis.

Dette er også en passende anledning til å rette en særskilt takk til Miklos Haraszti, OSSEs avtroppende representant for frie medier, for hans utrettelige innsats for å fremme ytringsfrihet i hele

OSSE-området. Norge er viss på at hans etterfølger vil følge den samme høye standarden.

Vi hilser Irlands tilbud om å påta seg formannsvervet i OSSE i 2012 varmt velkommen.

Vi ser fram til Kasakhstans overtakelse av formannskapet. Dette er en historisk begivenhet og innebærer en milepæl i organisasjonens eurasiske dimensjon. Vi ser med tilfredshet på at Kasakhstan har satt seg høye ambisjoner, og mener dette er en ypperlig anledning for Kasakhstan til å fremme de verdier OSSE er grunnnet på, både i Kasakhstan og i regionen for øvrig. Vi tror dessuten OSSE vil ha nytte av den kunnskap og erfaring og de synspunk-

ter Kasakhstan bringer med seg – landets geografi, historie og kultur tatt i betraktning.

Vi har merket oss forslaget om et toppmøte i 2010, og ser fram til lansering av temaer som kan rettferdiggjøre en slik stor begivenhet, og til hvilke resultater som forventes oppnådd.

Vi vil gjerne forsikre utenriksminister Saudabajev om at han har Norges fulle støtte i året vi nå går inn i. Vi ser fram til å videreutvikle OSSE i samarbeid med ham og medarbeiderne hans, slik at organisasjonen kan bli et enda mer formålstjenlig redskap for dialog og samarbeid deltakerstatene imellom.

Takk for oppmerksomheten.

Vedlegg 24

Det norske Stortingsvalget 14. september 2009 - Rapport fra OSSE/ODIHRs valgobservatører

Sammendrag¹

Som svar på invitasjonen til Norges faste delegasjon til OSSE om å observere stortingsvalget 14. september 2009, og ut fra anbefalinger fra kartleggingsdelegasjonen, sendte OSSEs kontor for demokrati og menneskerettigheter (OSSE/ODIHR) ut en delegasjon av valgobservatører fra 2. til 16. september 2009.

Norge har en lang tradisjon med å avholde demokratiske valg, og gjennomføringen av valget 14. september bekreftet at norske valg kjennetegnes av politisk pluralisme, respekt for grunnleggende frihet og rettigheter, stor offentlig tillit til valgadministrasjonen er upartisk, samt at hele prosessen er gjennomført med integritet. Myndighetene har vist seg å være spesielt lydhøre når det gjelder å rette opp i svakheter i valgprosessen og å forbedre den.

Det juridiske rammeverket sørger for et solid grunnlag for utføringen av demokratiske valg. Flere nye endringer har forbedret lovgivningen. Det er blant annet blitt tillatt å akkreditere nasjonale og internasjonale valgobservatører i samsvar med OSSEs København-dokument. Det konstitusjonelle kravet til borgere om å akseptere et kandidatur, og et mulig valg uten deres godkjenning, og den ulike vektingen av stemmer i valgkretsene, skiller seg likevel fra OSSEs krav og andre internasjonale standarder.

Valgadministrasjonen er desentralisert, og de fleste ansvarsoppgaver utføres på kommunalt nivå av valgstyrever som er sammensatt av kommunalt ansatte og representanter fra politiske partier. Kommunal- og regionaldepartementet sørger for retningslinjer og lager utkast til forordninger for valgprosessen, men strukturen gjør det mulig for kommunene å utvise en betydelig grad av skjønn. Politiske partier og andre samtalepartnere, samt mindre partier som ikke var representert i valg-

styrene, ga uttrykk for at de hadde tillit til disse organenes kompetanse og upartiskhet.

Disse valgene fant sted i et konkurransedyktig miljø, og velgerne hadde et bredt og reelt utvalg av politiske alternativer. Valgkampen er uregulert. Den har derfor ingen offisiell startdato, og valgkampaktiviteter startet i juli. Den sittende koalisjonsregjeringen forsvarte sitt arbeid og hva de hadde oppnådd på flere områder. Samtidig dreide mye av den politiske debatten seg om mulige koalisjoner i den kommende regjeringen. Politiske partier kommuniserte hovedsakelig med velgere gjennom kringkastingsmedier, blant annet i debatter, intervjuer og diskusjonsprogrammer. Partiene brukte i stor grad sosiale medier (Facebook, Twitter, blogger) for å formidle sine meninger, og her var det hovedsakelig unge velgere som var målgruppen.

Media hadde en bred dekning av valgkampen, men flere mindre partier klaget over at de så vidt ble inkludert. På grunn av et lovbestemt forbud mot politisk reklame på fjernsyn, kunne partiene heller ikke kjøpe sendetid for å kommunisere sine meninger. Som et svar på Den europeiske menneskerettsdomstolens kjennelse fra 2008, som fastslår at små partier trenger tilgang til kringkastingsmedier, ble det satt fram et krav om at den offentlige kringkasteren må ha en balansert og inkluderende valgdekning. Gratis sendetid ble gitt av en ideell fjernsynskanal. Enkelte partier mente likevel at dette ikke var en tilfredsstillende løsning på problemet.

Kvinner er framtrødende på alle de politiske partienes kandidatlistene, selv om det ikke er noe formelt kvoteringsystem. Kvinner utgjorde 38 prosent av det forrige stortinget, og alle regjeringer i nyere tid har hatt et betydelig antall kvinnelige ministre. Partiene har også minoriteter, spesielt personer med innvandringsbakgrunn, på kandidatlistene, men de har ofte en lavere plassering på listene.

Norske borgere har store muligheter til å utøve sin rett til å stemme, blant annet gjennom en lang forhåndsstemmingsperiode. De kan også stemme

¹ Hele rapporten kan leses på: http://www.regjeringen.no/nb/dep/krd/kampanjer/valg/for-valgmedarbeidere/nytt-og-nyttig1/OSSE-rapport-i-norsk-utgave.html?_id=592254

fra utlandet eller hjemmefra, og i nesten halvparten av kommunene er det to stemmedager. Dette er ment å øke valgdeltakelsen og sikre at alle de stemmeberettigede kan delta. Samtidig er det satt i verk sikkerhetstiltak for å hindre mulig misbruk. Nesten én fjerdedel av velgerne som deltok i valget, forhåndsstemte. Valgdeltakelsen var meldt å være på 76,4 prosent, en svak nedgang fra forrige stortingsvalg.

I samsvar med vanlig praksis utførte ikke OSSE/ODIHRs valgobservatører en utfyllende og systematisk observasjon av valgdagsprosedyrene. Observatørene besøkte et begrenset antall valglokaler i flere kommuner under forhåndstem-

mingsperioden og på valgdagen. Avstemningen og opptellingen virket å foregå på en rolig og ryddig måte, selv om avstemningens fortrolighet ble observert å være dårlig enkelte steder.

Det ble registrert svært få klager og ingen ankesaker under valget. Klage- og ankeprosedyrene kan likevel med fordel forklares på en bedre måte, og de bør revurderes. Det er spesielt viktig med raske tidsfrister for avgjørelser for å sikre en effektiv utbedring, og en mulighet til en siste anke til en kompetent domstol ved alle valgrelaterte anliggender, i samsvar med OSSEs krav og internasjonal god praksis.

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Post og distribusjon
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
www.publikasjoner.dep.no

Opplysninger om abonnement, løssalg og
pris får man hos:
Fagbokforlaget
Postboks 6050, Postterminalen
5892 Bergen
E-post: offpub@fagbokforlaget.no
Telefon: 55 38 66 00
Faks: 55 38 66 01
www.fagbokforlaget.no/offpub

Illustrasjonsfoto omslag: OSCE/Mikhail Evstafiev

Publikasjonen er også tilgjengelig på
www.regjeringen.no

Trykk: Lobo Media AS – 4/2010

